

Endringer i forskrift 7. mai 2002 nr 448 om systemansvaret i kraftsystemet

Oppsummering av høringsuttalelser
og endelig forskriftstekst

67
2012

R
A
P
P
O
R
T

**Endringer i forskrift
7. mai 2002 nr 448 om
systemansvaret i kraftsystemet**

Oppsummering av høringsuttalelser og
endelig forskriftstekst

Rapport nr 67

Endringer i forskrift 7. mai 2002 nr 448 om systemansvaret i kraftsystemet

Utgitt av: Norges vassdrags- og energidirektorat

Redaktør: Karstein Brekke

Forfattere: Karstein Brekke, Nils Martin Espegren og Anne Rogstad

Trykk: NVEs hustrykkeri

Opplag: kun elektronisk publisering på web

Forsideillustrasjon: Rune Stubrud

ISSN: 1501-2832

ISBN: 978-82-410-0855-9

Emneord: Systemansvarlig, systemansvaret i det norske kraftsystemet, forsyningssikkerhet

Norges vassdrags- og energidirektorat
Middelthunsgate 29
Postboks 5091 Majorstuen
0301 OSLO

Telefon: 22 95 95 95
Telefaks: 22 95 90 00
Internett: www.nve.no

Desember 2012

Innhold

Forord	4
1 Innledning	5
1.1 Om høringen	5
1.2 Innholdet i dette oppsummeringsdokumentet	6
2 Generelle merknader	7
2.1 Kvalitetsjusterte inntektsrammer ved ikke levert energi (KILE)	7
2.2 Svært anstrengte kraftsituasjoner (SAKS)	8
2.3 Forsyningsikkerhet	8
2.4 Øvrige mottatte generelle merknader	9
3 Merknader til forskrift om systemansvaret i kraftsystemet	12
3.1 § 5 Flaskehalsar og elspotområder	12
3.2 § 6 Handlingsgrenser	14
3.3 § 7 Overføringsgrenser	16
3.4 § 12 Anstrengte driftssituasjoner og driftsforstyrrelser	20
3.5 § 13 Tvangsmessig utkobling av forbruk	24
3.6 § 14 Planlegging og idriftsettelse av tekniske anlegg i kraftsystemet	27
3.7 Ny § 14a Rapportering av anleggsdata ved idriftsettelse	29
3.8 § 16 Koblingsbilde	31
3.9 Ny § 16a Detaljiskjema	34
3.10 § 17 Samordning av driftsstanser	35
3.11 § 21 Systemvern	41
3.12 § 23 Opplysningsplikt	44
3.13 § 24 Systemansvarliges rapporteringsplikt	45
3.14 § 26a Overtredelsesgebyr	46
3.15 § 27 Betaling	47
3.16 § 28 Forholdet til forvaltningsloven og offentleglova	48
4 Endelig forskriftstekst	52
5 Referanser	59

Forord

Forslag til forskrift om endring av forskrift 7. mai 2002 nr 448 om systemansvaret i kraftsystemet ble sendt på høring 29. juni 2012. Høringsfristen var 1. oktober 2012.

NVE har mottatt 27 høringsuttalelser.

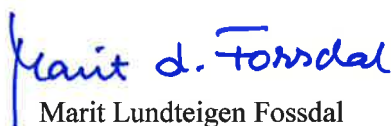
NVE har gjennomgått og vurdert de innkomne høringsuttalelsene. For å synliggjøre hvilke endringer som gjøres på bakgrunn av høringsrunden, har NVE i dette dokumentet oppsummert og kommentert de innkomne uttalelsene.

Forskrift om endring av forskrift om systemansvaret i kraftsystemet trer i kraft fra 1. januar 2013, med unntak av § 28 åttende ledd som vil tre i kraft 1. januar 2014.

Oslo, desember 2012

Per Sanderud
vassdrags- og
energidirektør

Marit Lundteigen Fossdal
avdelingsdirektør

1 Innledning

1.1 Om høringen

Forslag til forskrift om endring av forskrift 7. mai 2002 nr 448 om systemansvaret i kraftsystemet ble sendt på høring 29. juni 2012. Høringsfristen var 1. oktober 2012.

Høringsdokumentet er lagt ut på NVEs nettsted www.nve.no og offentliggjort i NVE Høringsdokument nr 6/2012 [1].

Det er innkommet 27 høringsuttalelser.

Følgende høringsinstanser har ingen merknader:

- Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet
- Bergen kommune
- Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap
- Finanstilsynet
- Fornyings-, administrasjons- og kirkedepartementet
- Fylkesmannen i Sør-Trøndelag
- Istad Nett
- Justis- og beredskapsdepartementet
- Norsk Elektroteknisk Komité
- Norsk Fjernvarme
- Post- og teletilsynet
- Samferdselsdepartementet
- Sola kommune

Følgende høringsinstanser har hatt merknader:

- Agder Energi Kraftforvaltning
- BKK Nett
- EB Nett
- Eidsiva Nett
- Energi Norge
- Hafslund Nett
- Hydro
- KS Bedrift Energi
- Lyse Elnett
- Norsk Industri
- SINTEF Energi
- Skagerak Nett
- Statkraft
- Statnett

Alle høringsuttalelsene er lagt ut på NVEs nettsted www.nve.no.

1.2 Innholdet i dette oppsummeringsdokumentet

Dette dokumentet oppsummerer de innkomne høringsuttalelsene og gir NVEs kommentarer.

Flere høringsinstanser har kommet med generelle merknader til forslaget som ble sendt på høring. Disse er behandlet i kapittel 2.

En rekke høringsinstanser har kommet med merknader til de enkelte bestemmelser. Disse er behandlet i kapittel 3.

I den grad det ikke uttrykkelig fremgår av dette dokumentet at NVEs forutsetninger eller tolkninger er endret, vil NVE legge det som er sagt i NVEs høringsdokument nr 6/2012 [1] til grunn ved tolkningen og anvendelsen av forskriften etter endringen selv om det ikke er gjentatt her.

Den endelige forskriftsteksten finnes i kapittel 4.

Liste over dokumenter det er henvist til i teksten er gitt i kapittel 5.

De viktigste endringene sammenholdt med det forslaget som ble sendt på høring er:

- § 6 om handelsgrenser: Forslag til nytt annet ledd innføres ikke.
- §§ 7, 12, 13 og 14: Systemansvarlig sin plikt til å rapportere til NVE presiseres med hensyn til hva som skal rapporteres og når. Det presiseres at systemansvarlig ikke har tilsynsansvar.
- § 12 om anstrengte driftssituasjoner og driftsforstyrrelser: Eksplisitt krav om at planene skal synliggjøre produksjonsressurser i distribusjonsnett tas ut av forskriftsteksten. Dog presiseres i kommentarene at dette forventes tatt hensyn til i de planene der dette er relevant for en effektiv gjenopprettingsplan.
- § 13 om tvangsmessig utkobling av forbruk: Henvisning til kraftrasjoneringsplaner tas ut av forskriftsteksten.
- § 16 om koblingsbilde: Risiko- og sårbarhetsanalyser tas ut av forskriftsteksten. Dog presiseres i kommentarene at det forventes samfunnsmessig rasjonelle vurderinger lagt til grunn for de forhåndsdefinerte koblingsbilder som benyttes.
- § 17 om samordning av driftsstanser: NVE angir nå tidsfrist i første ledd som *rimelig tid*. Systemansvarlig vil innenfor dette angi veiledende tidsfrister. I femte ledd presiseres systemansvarlig sin rolle angående betaling ved omprioritering, ytterligere.
- § 27 om betaling: Forslag til nytt siste punktum trekkes. Nytt annet punktum anses tilstrekkelig.
- § 28 om forholdet til forvaltningsloven og offentleglova: I fjerde ledd settes en tydelig tidsgrense for når systemansvarlig sine avgjørelser etter § 17 fjerde ledd er systemkritiske eller ikke. I femte ledd justeres krav om at systemansvarlig skriftlig ettersender systemkritiske vedtak som treffes muntlig, til kun å gjelde i de tilfeller hvor konsesjonærer ikke etterlever det systemkritiske vedtak. For åttende ledd om taleregistrering, settes ikrafttreden til 1.1.2014.

2 Generelle merknader

2.1 Kvalitetsjusterte inntektsrammer ved ikke levert energi (KILE)

NVE kommenterte forholdet mellom systemansvarlig sine handlinger og ordningen med kvalitetsjusterte inntektsrammer ved ikke levert energi (KILE-ordningen) som en generell merknad i kapittel 2 i [1]. Noen av høringsinstansene har kommentert denne teksten, hvilket fremkommer nedenfor.

Høringsinstansenes innspill:

Energi Norge mener at et bærende prinsipp i NVEs argumentasjon hvorvidt systemansvarlig kan bli ansvarlig konsesjonær, er at den systemansvarliges inngrep skal baseres på samfunnsmessig rasjonelle avgjørelser. De mener derfor at NVE bør følge tettere opp Statnetts utøvelse av systemansvaret for å sikre at den systemansvarliges vedtak og inngrep baseres på solide samfunnsøkonomiske vurderinger og at disse vurderinger også gjøres tilgjengelige for de som berøres. I den grad det kan påvises at systemansvarliges beslutninger ikke har vært basert på slike vurderinger, bør de også være økonomisk ansvarlig for sine handlinger, alternativt at ingen andre skal bære kostnadene og at ansvarlige konsesjonær i henhold KILE-ordningen unntas for de økonomiske forpliktelsene.

Lyse Elnett mener det ikke er en relevant begrunnelse at systemansvarlig ikke kan fylle definisjonen som ansvarlig konsesjonær, jf § 2A-3 i leveringskvalitetsforskriften. De mener, dersom det er hensiktsmessig å gi systemansvarlig økonomiske incentiver til å ta gode beslutninger, bør regelverket tilpasses dette og ikke omvendt.

Lyse Elnett mener systemvern ikke bør medføre KILE-kostnader for berørt konsesjonær, da det ofte er forhold utenfor berørt konsesjonær sitt ansvarsområde som medfører behov for systemvern.

Hydro mener systemansvarlig bør være økonomisk ansvarlig for avbrudd forårsaket av systemansvarlig, og at dette det bør tydeliggjøres i en forskriftsbestemmelse. Systemansvarlig er en profesjonell aktør i kraftsystemet, som til daglig utfører handlinger som påvirker andre konsesjonærer og forsyningssikkerhet, og de mener derfor systemansvarlig bør behandles annerledes enn andre tredjeparter. De mener dagens mulige håndtering ved forfølgelse av systemansvarlig gjennom alminnelige erstatningsrettslige regler er en unødvendig ineffektiv og kostbar måte å håndtere denne type problemstillinger på.

Statnett kommenterer at de ikke har noen kommentarer til de presiseringer NVE har gjort om forholdet mellom systemansvaret og KILE-ordningen.

NVEs merknader:

NVE kan ikke se at det er innkommet kommentarer fra høringsinstansene som inneholder nye opplysninger. NVE mener derfor at de innkomne merknadene ikke gir grunnlag for å endre den forvaltningspraksis som ble presisert i [1].

2.2 Svært anstrengte kraftsituasjoner (SAKS)

NVE kommenterte bestemmelsen om og virkemidlene ved svært anstrengte kraftsituasjoner som en generell merknad i kapittel 2 i [1]. Statnett sier i sitt hørings svar at de ikke har noen kommentarer til de presiseringer NVE har gjort om virkemidlene for håndtering av perioder med svært anstrengte kraftsituasjoner. Statnett mener systemansvarlig sine plikter i en svært anstrengt kraftsituasjon er klare. For øvrig er det ingen andre høringsinstanser som har kommentert dette tema.

2.3 Forsyningssikkerhet

Høringsinstansenes innspill:

SINTEF Energi stiller spørsmål ved om NVE mener forsyningssikkerheten er svekket og ikke lenger holder et tilfredsstillende nivå. De peker på at selv om samfunnets avhengighet av kraftforsyningen og oppmerksomheten mot forsyningssikkerhet øker, er ikke det ensbetydende med at det er behov for å øke forsyningssikkerheten, eller at det er samfunnmessig rasjonelt å gjøre det. SINTEF Energi savner en nærmere begrunnelse for om det er behov for å øke eller styrke forsyningssikkerheten og dermed stille økte krav. De mener videre at det er nødvendig med en entydig definisjon av ”*forsyningssikkerhet*” for å kunne vurdere om det er behov for å øke denne.

SINTEF Energi viser videre til NVEs kommentar i høringsbrevet om at N-1 bør benyttes som planleggingskriterium i regional- og sentralnettet, og stiller spørsmål ved om dette også innebærer at alt regional- og sentralnett skal driftes i henhold til N-1 kriteriet.

NVEs merknader:

NOU 2012:9 ”*Energiutredningen – verdiskaping, forsyningssikkerhet og miljø*” omtaler forsyningssikkerhet som energiforsynings evne til å dekke forbrukernes etterspørsel etter energi uten vesentlige avbrudd eller begrensninger. Forsyningssikkerhet benyttes ofte som en felles betegnelse på det samlede kraftsystemets robusthet. Med robusthet menes systemets energisikkerhet, effektsikkerhet og evne til å tåle ekstraordinære hendelser. Status for den kortsiktige forsyningssikkerheten er nærmere beskrevet i NVEs rapport nr 21/2012 om ”*Driften av kraftsystemet 2011*” [2]. Vurderinger av den langsiktige forsyningssikkerheten regionalt og nasjonalt er en viktig del av NVEs grunnlag for å vurdere konsesjonssøkte produksjons- og nettanlegg.

Utfordringer knyttet til forsyningssikkerheten har fått stor oppmerksomhet i etterkant av hendelser og kraftsituasjonen vintrene 2009/2010 og 2010/2011. I tillegg har ekstremværet Dagmar som herjet i romjulen 2011, bidratt til økt aktualitet for tema. NVE har blant annet foreslått endringer i regelverket som vil øke og systematisere kunnskapen om nivået på forsyningssikkerheten. Dette er kunnskap som både bransjen og NVE vil bruke for å vurdere samfunnmessig rasjonelle tiltak i kraftsystemet. NVE mener at de samlede forskriftsendringene vil gi økt kunnskap om nivået på forsyningssikkerheten som igjen vil sikre at fremtidig økning i forsyningssikkerhet gjennomføres på en samfunnmessig rasjonell måte.

Det er ikke foreslått eller implementert krav til drift av regional- og sentralnettet etter N-1 kriteriet.

2.4 Øvrige mottatte generelle merknader

Høringsinstansenes innspill 1:

Energi Norge støtter i hovedsak de endringer NVE foreslår i forskriften. De mener økt oppfølging og tilsyn med Statnetts utøvelse av systemansvaret er nødvendig, og at aktørene må sikres innsyn i hvordan denne aktiviteten praktiseres. Etter Energi Norges syn er det også viktig å skape en god balanse mellom de ulike aktørenes, herunder Statnetts, rettigheter og plikter.

Lyse Nett tiltrer Energi Norges kommentarer til høringen.

Statkraft Energi viser til Energi Norges høringuttalelse.

NVEs merknader 1:

NVE registrerer Energi Norges støtte til mange av endringene, og er enig i at det er viktig at det skapes en god balanse mellom de ulike aktørenes rettigheter og plikter.

Høringsinstansenes innspill 2:

Energi Norge etterlyser en avklaring i forhold til eldirektiv III og forholdet mellom transmisjonsoperatører (TSO – Transmission System Operators) og distribusjonsoperatører (DSO – Distribution System Operators).

NVEs merknader 2:

Dette vil bli avklart ved eventuell implementering av eldirektiv III i norsk lov. Det er for tidlig nå å foreta endringer i systemansvarsforskriften som følge av dette.

Høringsinstansenes innspill 3:

KS Bedrift Energi mener det er fare for at det blir i overkant mye administrativt merarbeid for Statnett som følge av de samlede forskriftsforslagene (flere forskrifter), herunder for Statnett som netteier, systemansvarlig og beredskapsansvarlig. KS Bedrift Energi mener slik oppfølging krever mye ressurser i Statnett som vil få ringvirkninger for resten av bransjen når det gjelder effektivitet under driften av kraftsystemet.

Statkraft Energi mener økte krav til skriftlig rapportering fra konsesjonærene til Statnett på en rekke områder, og at dette vil kunne føre til økt ressursbruk og kunne ta fokus og ressurser bort fra kjerneaktivitetene til Statnett og konsesjonærene. De mener det vil være mer hensiktsmessig å innhente slik dokumentasjon i konkrete tilfeller der det er mistanke om at forskriften ikke tilfredsstilles.

NVEs merknader 3:

NVE mener at de eventuelle økte plikter for systemansvarlig som følge av forskriftsendringene, er vel begrunnet. Det er justert noe sammenlignet med høringforslaget, herunder er innholdet i rapporteringsplikten for systemansvarlig presisert for noen av bestemmelsene.

Høringsinstansenes innspill 4:

BKK Nett mener det bør være rom for fleksibilitet i både konsesjonærers og systemansvarliges agering i forhold som er regulert av systemansvarsforskriften. De mener man må unngå en utvikling mot en for rigid detaljregulering, hvor de er bekymret for at man lokalt ikke kan benytte seg av de mest rasjonelle virkemidlene. De ber derfor NVE vurdere om det er behov for den detaljregulering som høringsforslaget innebærer.

NVEs merknader 4:

NVE mener fleksibiliteten ikke må være større enn at man fortsatt sikrer de mest samfunnsmessig rasjonelle løsninger, samt at systemansvaret utøves på en nøytral og ikke-diskriminerende måte.

Høringsinstansenes innspill 5:

Hafslund Nett mener NVE tar for lett på de administrative og kostnadmessige konsekvensene av endringsforslagene. Energi Norge mener det er fravær av grundige analyser av de administrative og økonomiske konsekvensene ved forskriftsendringene.

NVEs merknader 5:

NVE har i kapittel 4 i [1] gjort rede for økonomiske og administrative konsekvenser for de foreslåtte endringer i forskriftsteksten. NVEs vurdering er at kravene i forvaltningsloven og utredningsinstruksen er oppfylt. Det foreligger ikke plikt til å foreta konkrete konsekvensutredninger for den enkelte som forskriftsendringene vil få virkning for.

NVE registrerer at høringsinstansene har ulike syn vedrørende hvorvidt de foreslåtte endringer medfører vesentlig økte kostnader og behov for ressurser, eller ikke. NVE har kommentert dette under den enkelte bestemmelse omtalt i kapittel 3, der dette er naturlig.

Høringsinstansenes innspill 6:

Hafslund Nett ser et klart behov for å skille mellom Statnett som netteier og Statnett som systemansvarlig, og de mener de erfarer ofte at det er uklart i hvilken av disse rollene Statnett opptre i. Energi Norge ser en tiltagende sammenblanding mellom Statnetts rolle som netteier og deres rolle som systemansvarlig. Energi Norge mener rollene i økende grad blir vevd sammen både organisatorisk og funksjonsmessig. De mener dette gjør det tilsvarende vanskelig å se hva som er nøytral og ikke-diskriminerende myndighetsforvaltning i forhold til tilpasninger Statnett gjør for å styrke eget selskap. De mener videre denne utviklingen forsterkes av at Statnett i økende grad tillegges nye myndighetsfunksjoner uten at incentivene til nøytral og effektiv drift skjerpes.

Statnett derimot mener styringsmodellen med Statnett som statselskap der sentralnett og systemansvar er integrert og styrt gjennom eieroppfølging og gjennom regulator ikke synes nok tatt hensyn til. De mener at systemansvaret i for stor grad blir behandlet løsrevet fra eierskap i sentralnettet.

NVEs merknader 6:

NVE er av den oppfatning at Statnett har ulike roller og ulike oppgaver å ivareta som anleggseier og som utøver av systemansvaret i det norske kraftsystemet. Gjennom konsesjon for utøvelse av systemansvaret og gjennom systemansvarsforskriften, er Statnett pålagt myndighetsoppgaver som systemansvarlig i det norske kraftsystemet, knyttet til den operative delen av systemansvaret. Bestemmelsene i systemansvarsforskriften er å anse som vilkår til systemansvarskonsesjonen, for systemansvarlig. NVE følger opp Statnett både som anleggseier og som utøver av systemansvaret i det norske kraftsystemet, og mener det i den forbindelse er viktig å tydeliggjøre disse to rollene. NVE mener det viktig at Statnett agerer slik at det også for konsesjonærene er tydeligere når Statnett agerer som anleggseier og når de utøver offentlig myndighet som systemansvarlig.

Høringsinstansenes innspill 7:

Hydro fremhever behov for å avklare hvor grensen for systemansvaret går, spesielt i såkalte lokale områder. Dette gjelder spesielt angående gjennomføring av tiltak.

Systemansvarlig ser utfordringer når det gjelder driftskoordinering og systemansvaret i distribusjonsnett, og ønsker at NVE klargjør dette, herunder ansvarsfordelingen i grenseflaten mellom distribusjonsnett og regionalnett.

NVEs merknader 7:

Systemansvaret gjelder i utgangspunktet for hele kraftsystemet og alle spenningsnivå. Dog er noen av bestemmelsene i systemansvarsforskriften avgrenset til kun å gjelde for regional- og sentralnett.

Høringsinstansenes innspill 8:

KS Bedrift Energi mener at Statnett og bransjen i større grad bør bli involvert ved utarbeidelse av slike endringsforslag. Systemansvarlig hadde ønsket at de ble mer involvert i prosessen som ledet frem til høringsdokumentet, og mener dette ville hevet presisjonsnivået.

NVEs merknader 8:

NVE registrerer høringsinstansenes ønske om å være involvert i forkant av en offentlig høring. NVE tar dette til etterretning, men presiserer at en eventuell involvering i forkant av den offentlige prosessen, ikke fritar NVE fra å behandle alle aktører likt.

3 Merknader til forskrift om systemansvaret i kraftsystemet

I dette kapitlet tas med en kort oppsummering av de innkomne høringskommentarene til de foreslåtte endringer i forskrift 7. mai 2002 nr 448 om systemansvaret i kraftsystemet (systemansvarsforskriften), samt Norges vassdrags- og energidirektorats (NVEs) merknader til disse. Den aktuelle bestemmelsen i NVEs høringsdokument [1] presenteres først, og kapittel- og paragrafinndelingen under dette kapittel er i henhold til forslag til endring av forskriftstekst. Endringer i forhold til høringsdokumentets forslag kommenteres særskilt. Endelig forskriftstekst for endringer i systemansvarsforskriften presenteres til slutt under hver paragraf, samt i sin helhet i kapittel 4.

3.1 § 5 Flaskehalsar og elspotområder

Høringsdokumentets forslag:

Systemansvarlig skal håndtere alle flaskehalsar i regional- og sentralnettet.

Systemansvarlig skal fastsette elspotområder for å håndtere store og langvarige flaskehalsar i regional- og sentralnettet.

Systemansvarlig skal normalt fastsette separate elspotområder ved forventet energiknapphet i et avgrenset geografisk område.

Flaskehalsar i regional- og sentralnettet som ikke håndteres ved bruk av elspotområder, skal systemansvarlig normalt håndtere ved bruk av regulerkraftmarkedet. Merknaden ved å fravike normal rekkefølge for effektivering av regulerkraft skal dekkas av systemansvarlig.

Systemansvarlig skal informere *markedet* om fastsatte elspotområder i rimelig tid før de tas i bruk. *Systemansvarlig skal skriftlig informere Norges vassdrags- og energidirektorat før øvrige aktører informeres.*

Høringsinstansenes innspill:

Innspill 1: Energi Norge påpeker i forbindelse med nytt første ledd at det er viktig at dette ikke senere benyttes til å utvide den systemansvarliges mandat når det gjelder investeringer og drift av regionalnettet.

Innspill 2: Energi Norge ønsker å fjerne tredje ledd, men dersom dette ikke lar seg gjøre, mener Energi Norge at varslingstiden bør være lang og kriteriene tydelige. De mener videre det er viktig å se dette virkemiddelet i sammenheng med kommende europeiske network code on capacity allocation and congestion management (kapasitetsfastsettelse og flaskehalsbehandling).

Hydro mener det bør være en høy terskel for å innføre prisområde ved lokal energiknapphet med kort varsel, og at Statnett heller bør velge spesialregulering. De begrunner dette med at endrede markedsbetingelser og stor usikkerhet ofte vil gi mindre effektiv vanddisponering.

Innspill 3: Hydro foreslår at systemansvarlig sin informasjonsplikt presiseres ytterligere, ved opprettelse eller endring av elspotområder, eller ved endring av handelskapasiteter som følge av investeringer i nytt nett. De mener systemansvarlig kan være restriktiv med å informere, og at informasjonen kommer på et sent tidspunkt. Hydro mener praksis er at informasjon om endringer som følge av nye ledninger først kommer like før ledningene settes i drift. Hydro foreslår at informasjon om nye områder eller endringer for gjeldende områder kan gis som veiledende informasjon på et tidlig tidspunkt, og at dette vil resultere i en bedre utnyttelse av ressursene i kraftsystemet. De mener det ikke bør være problematisk at informasjon gis på et tidlig tidspunkt så lenge alle aktører får lik informasjon.

Statkraft Energi mener at informasjon fra systemansvarlig om fastsatte elspotområder, kommer for sent, både i forhold til å tilpasse systemer og rutiner og i forhold til å ha nok tid til å kunne foreta langsiktig energidisponering på en god måte.

Innspill 4: Agder Energi Kraftforvaltning etterlyser en presisering av hva som menes med ”normalt” i fjerde ledd. De henviser til at systemansvarlig i [4] ”Statnetts praktisering av systemansvaret 2012” angir at i områder med kun én produsent vil produksjonstilpasning benyttes, jf systemansvarsforskriften § 8. Agder Energi Kraftforvaltning kan ikke se at det har noen betydning om det er en eller flere aktører involvert. De mener at ved bruk av produksjonstilpasning kommer ikke kostnadene ved å avvike fra en ordinær produksjonsplan, frem. Agder Energi Kraftforvaltning foreslår følgende tillegg på slutten av fjerde ledd: ”Med normalt menes her ordinære driftssituasjoner og feilsituasjoner.”

NVEs merknader:

Ad innspill 1: NVE vil presisere at nytt første ledd kun er en konstatering av gjeldende plikt for systemansvarlig. Når det gjelder hva som ligger i det å ”håndtere”, inkluderer dette blant annet etablering av prisområder, bruk av regulerkraftmarkedet eller bruk av produksjonstilpasning. Denne bestemmelsen inneholder imidlertid ingen plikt til å utligne strukturelle flaskehalsar i kraftsystemet gjennom investeringer.

Ad innspill 2: Angående tredje ledd ”Systemansvarlig skal normalt fastsette separate elspotområder ved forventet energiknapphet i et avgrenset geografisk område.”, har NVE i forbindelse med denne høringen ikke vurdert eventuelle behov for endring. NVE tar til etterretning høringsinstansenes innspill, men vil ikke kommentere dem utover det.

Ad innspill 3: Det er et krav at systemansvarlig skal informere i rimelig tid før nye elspotområder tas i bruk. NVE har i tidligere forarbeider presisert at rimelig tid i denne bestemmelsen bør være minimum én uke. NVE ser ingen grunn til å endre dette og sette et eksplisitt krav om at informasjon skal spres tidligere. NVE har dog forståelse for bransjens syn om å ha tilgjengelig reell informasjon så tidlig som mulig. NVE ser det som naturlig at systemansvarlig bidrar med anslag på hvilken betydning nye investeringer i sentralnettet, og delvis i regionalnett, vil kunne ha når det gjelder fremtidige elspotområder. Dette kan være naturlig å inkludere i kraftsystemutredningen for sentralnettet, noe NVE vil følge opp separat. Det er imidlertid ikke aktuelt å forskriftsfeste et slikt krav i denne forskriften nå.

Ad innspill 4: Ved flaskehalsar som følge av driftsforstyrrelser eller revisjoner skal systemansvarlig normalt benytte regulerkraftmarkedet. Men ved separate driftsområder eller for områder med kun én produsent, kan bruk av produksjonstilpassning være et nødvendig virkemiddel i tillegg. Produksjonstilpassning er hjemlet i systemansvarsforskriften § 8 åttende ledd. Bestemmelsen om produksjonstilpassning benyttes imidlertid ikke som hjemmel for pålagt nedregulering innenfor driftsdøgnet, selv under driftsforstyrrelser eller revisjoner, men kun for anmelding i elspot. I driftsdøgnet benyttes alltid regulerkraftmarkedet.

Endelig forskriftstekst:

Systemansvarlig skal håndtere alle flaskehalsar i regional- og sentralnettet.

Systemansvarlig skal fastsette elspotområder for å håndtere store og langvarige flaskehalsar i regional- og sentralnettet.

Systemansvarlig skal normalt fastsette separate elspotområder ved forventet energiknapphet i et avgrenset geografisk område.

Flaskehalsar i regional- og sentralnettet som ikke håndteres ved bruk av elspotområder, skal systemansvarlig normalt håndtere ved bruk av regulerkraftmarkedet. Merkostnaden ved å fravike normal rekkefølge for effektivering av regulerkraft skal dekkes av systemansvarlig.

Systemansvarlig skal informere aktørene i kraftmarkedet om fastsatte elspotområder i rimelig tid før de tas i bruk. Systemansvarlig skal skriftlig informere Norges vassdrags- og energidirektorat før øvrige aktører informeres.

3.2 § 6 Handelsgrenser

Høringsdokumentets forslag:

Systemansvarlig skal fastsette maksimalt tillatt handel av energi mellom elspotområder på timebasis (handelsgrenser).

Systemansvarlig kan ikke redusere handelsgrenser som følge av driftsforstyrrelser, før omfanget av driftsforstyrrelsen er kjent.

Systemansvarlig skal informere markedet om fastsatte handelsgrenser i rimelig tid før de tas i bruk.

Høringsinstansenes innspill:

Innspill 1: Statkraft Energi og Energi Norge støtter NVEs forslag om nytt annet ledd. Energi Norge begrunner dette med at reduksjon av handelsgrenser kan gi store økonomiske konsekvenser for aktørene og dermed bør unngås i størst mulig grad. Energi Norge mener videre at det kan reises tvil om den systemansvarliges incentiver til å holde høy handlingskapasitet, ettersom prisforskjellene danner grunnlaget for den systemansvarliges handelsinntekter. De mener derfor at NVE bør vurdere å innføre

administrative reguleringer eller økonomiske incentiver for systemansvarlig til å holde så høy handelskapasitet som mulig.

Innspill 2: Statnett har innvendinger og merknader knyttet til forslag til nytt annet ledd. Systemansvarlig skriver at de plikter å angi den nye kapasiteten etter feil i en urgent market message (UMM) innen 60 minutter etter utfallet, uavhengig av om omfanget er kjent eller ikke. Systemansvarlig påpeker at de ikke kan gi en annen kapasitet til elspotmarkedet enn den som er oppgitt i nevnte UMM. Statnet mener derfor forslaget kommer i konflikt med Market Conduct rules som Statnett som systemansvarlig er underlagt. I tillegg mener Statnett at å gi høyere kapasitet til elspotmarkedet enn hva som er fysisk kapasitet, vil gi feil priser. Statnett mener med dagens praksis at resultatet kan bli for lav kapasitet i opptil ett døgn, mens med NVEs forslag kan resultatet bli for høy kapasitet og feil priser i en lengre periode.

Statnett mener forslag til nytt annet ledd vil svekke forsyningssikkerheten i Norge og våre naboland. De mener forslaget går i motsatt retning av NVEs intensjon med flere av de foreslåtte endringene, å bedre forsyningssikkerheten. Statnett mener forslag til nytt annet ledd ikke får betydning for utfall av HVDC-kablene da systemansvarlig på motsatt side av kabelen vil redusere kapasiteten. Statnett er likevel enig i at en tidlig reduksjon av handlegrensener kan medføre lavere elspotutveksling i driftsdøgnet enn det man fysisk kan håndtere dersom feilen blir utbedret tidligere enn først antatt. Tapte handelskapasitet i elspot kan imidlertid til en stor grad kompenseres ved at man gjør all fysisk transmisjonskapasitet tilgjengelig for intradagmarkedet. Statnett ber derfor NVE om at forslag til annet ledd fjernes.

Innspill 3: Energi Norge mener at ”innen rimelig tid” som benyttes i tredje ledd, er vagt, og at systemansvarlig bør gis incentiver til å informere markedet så raskt som mulig. Statkraft Energi mener daglig oppdatering av handlegrensener i dag fungerer tilfredsstillende. De opplever likevel at Statnett ikke har tilstrekkelig fokus på å orientere markedet om begrensinger i handlegrensener lenger frem i tid, og kan tenke seg at dette blir tydeliggjort.

NVEs merknader:

Ad innspill 1: NVE forstår at produsenter normalt ønsker en så høy handelskapasitet som mulig. NVE er imidlertid opptatt av at den handelskapasitet som fastsettes er så riktig som mulig for alle timer, verken for høy eller for lav. NVE vil derfor ikke innføre administrative reguleringer eller økonomiske incentiver for at denne skal holdes så høy som mulig. NVE har videre ingen indikasjoner på at Statnett som systemansvarlig reduserer handelskapasitet for å øke egne flaskehalsinntekter.

Ad innspill 2: Statnett som systemansvarlig angir hver formiddag bindende handelskapasitet for kommende døgn. Systemansvarlig trekker frem en problemstilling vedrørende sin plikt til å varsle markedet via urgent market messages. Etter NVEs syn vil denne problemstillingen være tilsvarende i dag, dersom en driftsforstyrrelse inntreffer like etter de bindende handlegrensene er gitt, eventuelt inntil én time før disse gis.

NVEs intensjon med høringsforslaget var å hindre en reduksjon i handlegrensene for kommende driftsdøgn basert på en hastig konklusjon. NVEs intensjon var ikke at man for

flere døgn skulle angi høyere handelskapasitet enn hva den fysiske utvekslingskapasitet er, selv i de tilfeller hvor det tar lang tid å konkretisere omfanget av en driftsforstyrrelse. NVE ser imidlertid at forslaget ble oppfattet slik. Videre mener NVE det er positivt og riktig at ledig kapasitet gjøres tilgjengelig for intradagmarkedet dersom handelskapasiteten fortsatt er redusert etter at den fysiske utvekslingskapasiteten er gjenopprettet. NVE er opptatt av at systemansvarlig har klare rutiner for når og i hvilke tilfeller handelskapasiteten kan reduseres etter en driftsforstyrrelse. NVE mener dette er naturlig å følge opp gjennom tilsyn med Statnetts utøvelse av systemansvaret. NVE har vurdert ytterligere presisering i forskriftsteksten, men likevel kommet til at forslag til nytt annet ledd ikke innføres. NVE er likevel fremdeles opptatt av den problemstillingen som ble løftet frem i høringsdokumentet og vil følge dette opp gjennom de nevnte tilsyn med Statnetts utøvelse av systemansvaret.

Ad innspill 3: NVE mener det ikke foreligger grunnlag for å kreve at det skal informeres om handelsgrenser med et annet tidsperspektiv enn hva som gjøres i dag. NVE vil derfor ikke presisere rimelig tid. NVE har likevel anledning å følge tidsperspektivet opp overfor systemansvarlig, dersom det skulle bli behov for dette. Se for øvrig NVEs merknader til innspill 3 under § 5.

Endelig forskriftstekst:

Systemansvarlig skal fastsette maksimalt tillatt handel av energi mellom elspotområder på timebasis (handelsgrenser).

Systemansvarlig skal informere *aktørene i kraftmarkedet* om fastsatte handelsgrenser i rimelig tid før de tas i bruk.

3.3 § 7 Overføringsgrenser

Høringsdokumentets forslag:

Konsesjonær i regional- og sentralnettet skal utarbeide *og skriftlig rapportere til systemansvarlig* oversikt over *egne* anleggsdelers maksimale overføringsgrenser. *Systemansvarlig skal ved vedtak godkjenne oversikten eller kreve endringer.*

Systemansvarlig kan fastsette driftsmessige overføringsgrenser i regional- og sentralnettet. Overføringsgrensen skal ikke overskride anleggsdelenes maksimale overføringsgrense uten etter avtale med konsesjonæren.

Systemansvarlig har ansvar for at overføringsgrenser fastsatt i medhold av *første* og annet ledd blir overholdt.

Systemansvarlig skal etablere systemer og rutiner for å avdekke hvorvidt konsesjonær oppfyller sin plikt i henhold til første ledd.

Systemansvarlig skal skriftlig rapportere til Norges vassdrags- og energidirektorat, status etter første til fjerde ledd.

Høringsinstansenes innspill:

Energi Norge er bekymret for at økende krav til etablering av systemer, rutiner og rapporteringsordninger vil medføre en uhensiktsmessig byråkratisering av kraftsektoren. De anbefaler i stedet NVE å vurdere alternative økonomiske incentiver for å sikre en god oppfølging fra konsesjonærene og systemansvarlig. Energi Norge mener det er lite rasjonelt om overføringsrensene skal avgjøres gjennom en eventuell klageprosess.

Energi Norge stiller spørsmål ved hvor langt systemansvarlig kan gå i å kreve endringer, slik dette er benyttet i første ledd. Videre mener Energi Norge det er uforståelig dersom systemansvarlig kan sette høyere kapasitetsgrenser som er til skade for annen konsesjonærs anlegg, jf annet ledd siste punktum, uten å stå økonomisk ansvarlig for sine vedtak.

KS Bedrift Energi mener systemansvarlig i forslaget blir pålagt en utvidet tilsynsrolle, og i større grad skal kontrollere at konsesjonærene følger opp egne vedtak. KS Bedrift Energi mener dette er en uheldig utvikling og at systemansvarlig bør få fokusere på sin kjernevirksomhet. De mener at tilsynsansvar i liten grad bør overlates til systemansvarlig.

BKK Nett ber om at forslaget til endring av tredje ledd klargjøres ytterligere. De stiller spørsmål ved i hvor stor grad anleggseiere kan fraskrive seg ansvar for skade på materiell og personell ved overbelastning i egne anlegg. De uttrykker likevel at systemansvarlig har et overordnet ansvar for belastningsforhold i kraftsystemet og at de besitter virkemidler til å utjevne ubalanser som måtte oppstå.

Hafslund Nett mener de vurderinger det legges opp til at systemansvarlig skal vedta, er den enkeltes konsesjonærs selvfølgelige og pålagte oppgaver i dag, samt at dette også ivaretas gjennom de regionale kraftsystemutredninger. Hafslund Nett mener at de vurderinger og vedtak som systemansvarlig er ansvarlig for etter første ledd er en innføring av byråkratiske dobbeltløsninger med utilsiktede følger. De stiller også spørsmål ved om forslaget kan resultere i at konsesjonærene mister nærhet og eierfølelse til beslutninger og tiltak.

Hafslund Nett påpeker videre at en overføringsgrense ikke er en absoluttverdi og at det kan variere over året hvilke komponenter det er som setter overføringsgrensen for anlegget, og at dette vurderes løpende av nettselskapene.

Med bakgrunn i sine merknader oppfordrer Hafslund Nett NVE å frafalle de foreslåtte endringene i § 7.

Statnett har merknader til flere ledd. Ad første ledd mener Statnett det er positivt at konsesjonærenes og systemansvarlig sine plikter tydeliggjøres i forskriftsbestemmelsen. Statnett ønsker dog å beholde den opprinnelige ordlyden i bestemmelsen. De påpeker likevel at når slike oversikter forelegges systemansvarlig for vedtak, jf gjeldende ordlyd, er det en selvfølge at systemansvarlig foretar en vurdering av hvorvidt oversikten skal godkjennes, eller om det skal foretas endringer. Statnett ber NVE utdype hva som ligger i forventningen om en faktisk evaluering av de oversikter som forelegges systemansvarlig. Statnett ser utfordringer spesielt der en konsesjonær reduserer sin overføringskapasitet som følge av manglende vedlikehold, feil funnet ved tilstandskontroll eller lignende, og ber NVE drøfte denne problemstillingen. Statnett mener systemansvarlig mangler hjemmel for å pålegge konsesjonær å utbedre feil i anlegget for å få tilbake opprinnelig

overføringskapasitet. Statnett ber NVE også drøfte i hvilken grad systemansvarlig gjennom egne vedtak kan overprøve de overføringsgrenser som er fastsatt av ansvarlig driftsleder hos konsesjonæren, og henviser til forskrift om sikkerhet ved arbeid i og drift av elektriske anlegg.

Ad tredje ledd mener Statnett de respektive ansvarlige driftsledere har ansvar for at overføringsgrenser overholdes. Statnett mener bestemmelsen ikke bør endres, og at systemansvarlig fortsatt kun bør ha ansvar for at de driftsmessige overføringsgrensene vedtatt etter annet ledd, overholdes.

Ad fjerde ledd fremhever Statnett at konsesjonærene har en plikt direkte av forskriftsteksten i første ledd, og mener forslag til nytt fjerde ledd undergraver denne plikten. Statnett mener derfor det foreslåtte leddet ikke bør implementeres. Statnett fremhever likevel at de er avhengig av riktige data fra konsesjonærene, og at de derfor har systemer som prøver å fange opp de endringer som kan påvirke overføringskapasiteten. Statnett jobber også med utvikling av systemer slik at enhver konsesjonær selv kan logge seg på og sjekke disse data ved egen pålogging til Statnetts driftsdatakontor. Statnett ser derfor ikke behov for forslag til nytt fjerde ledd.

Ad femte ledd forutsetter Statnett at NVE kommer tilbake til detaljer omkring rapporteringsfrekvens og forventninger til detaljnivået i den skriftlige rapporten. Statnett påpeker også at overføringsgrenser vil bli rapportert sammen med øvrige anleggsdata etter forslag til ny § 14a.

NVEs merknader:

Ad første ledd: NVE vil presisere at systemansvarlig allerede har plikt og hjemmelsgrunnlag til å fatte enkeltvedtak om de maksimale overføringsgrenser i regional- og sentralnettet. Dette fremkommer også av [1], og er ikke en ny plikt som følge av forslag til forskriftsendring. En vedtaksprosess inkluderer også en faktisk evaluering av de oversiktene som rapporteres til systemansvarlig. NVE er enig i at systemansvarlig vanskelig kan overprøve sakkyndig driftsleders vurdering av enkeltkomponenters overføringsevne. Men dersom systemansvarlig er uenig i de forutsetninger som konsesjonær har lagt til grunn ved fastsetting av egne overføringsgrenser, må dette rapporteres til NVE. NVE er etter energilovgivningen gitt myndighet til å følge opp konsesjonærer når det gjelder blant annet manglende vedlikehold eller modernisering. Likeledes er det viktig at dersom systemansvarlig eksempelvis mener enkelte stasjonskomponenter begrenser overføringskapasiteten for ledningsforbindelser, må dette også rapporteres til NVE. For dette eksempelet kan systemansvarlig også vedta overføringskapasitet i tråd med den aktuelle ledningens kapasitet. Den aktuelle konsesjonær kan da enten påklage vedtaket, eller skifte ut de endepunktskomponentene som begrenser ledningens overføringskapasitet som angitt i gjeldende anleggskonsesjon. NVE gjør noen mindre endringer i første ledd sammenlignet med høringsforslaget, for tydeligere å presisere forventningene til systemansvarlig.

Ad annet og tredje ledd: De maksimale overføringsgrenser vedtatt etter første ledd, er kapasitetsgrenser for den enkelte komponent i regional- og sentralnettet. De driftsmessige overføringsgrenser vedtatt etter annet ledd, er maksimale overføringsgrenser for utvalgte

snitt og overføringslinjer. NVE mener det er meget viktig at systemansvarlig sørger for at den flyt som tillates, gitt vedtatte driftsmessige overføringsgrenser, ikke vil medføre overskridelse av de enkelte anleggsdelenes maksimale overføringsgrenser, uten etter avtale med konsesjonæren. Det gjøres derfor mindre justeringer i annet ledd for å presisere dette. Gitt denne presiseringen i annet ledd, faller behovet for endring av tredje ledd bort. Tredje ledd vil da forbli uendret.

Ad fjerde ledd: NVE vil presisere at konsesjonærene har en selvstendig plikt etter første ledd, til å rapportere til systemansvarlig oversikt over egne anleggsdelers maksimale overføringsgrenser. Systemansvarlig har likefullt en plikt til å legge til rette for effektive innrapporteringssystemer. Dette innebærer et system som også sikrer systemansvarlig rask og kontinuerlig oversikt over hvilke konsesjonærer som ikke har meldt inn slik oversikt. Bestemmelsen justeres for bedre å presisere dette. NVE mener ikke at systemansvarlig skal gjennomføre tilsyn med konsesjonærene. NVE overfører heller ikke, som følge av denne bestemmelsen, tilsynsmyndighet etter energilovgivningen som er lagt til NVE, til systemansvarlig.

Ad femte ledd: NVE gjør endringer i femte ledd slik at det tydelig fremkommer hva som skal rapporteres, og når. Rapporteringsplikten er nå noe begrenset sammenlignet med høringsforslaget. NVE kan imidlertid til enhver tid be om informasjon etter behov.

Endelig forskriftstekst:

Konsesjonær i regional- og sentralnettet skal utarbeide og *skriftlig rapportere til systemansvarlig oversikt over egne anleggsdelers maksimale overføringsgrenser. Dersom systemansvarlig mener innrapporterte maksimale overføringsgrenser er satt for lave, skal systemansvarlig skriftlig rapportere dette til NVE. Dersom systemansvarlig er enig i de innrapporterte overføringsgrenser, skal systemansvarlig ved vedtak godkjenne oversikten.*

Systemansvarlig kan fastsette driftsmessige overføringsgrenser i regional- og sentralnettet. *De driftsmessige overføringsgrensene skal ikke medføre overskridelse av anleggsdelenes maksimale overføringsgrenser uten etter avtale med konsesjonæren.*

Systemansvarlig har ansvar for at overføringsgrenser fastsatt i medhold av annet ledd blir overholdt.

Systemansvarlig skal sørge for systemer og rutiner som sikrer en effektiv rapportering i henhold til første ledd.

Systemansvarlig skal skriftlig rapportere til Norges vassdrags- og energidirektorat, dersom konsesjonærer ikke oppfylder sin plikt i henhold til første ledd første punktum.

3.4 § 12 Anstrengte driftssituasjoner og driftsforstyrrelser

Høringsdokumentets forslag:

Konsesjonær skal utarbeide og *skriftlig rapportere til systemansvarlig* plan for effektiv gjenoppretting av normal drift av egne anlegg, ved driftsforstyrrelser i regional- og sentralnettet og tilknyttede produksjonsenheter. *Planen skal blant annet synliggjøre oppreguleringsressurser i distribusjonsnett, produksjonsenheters tekniske muligheter for å utøve frekvensregulering i et område som midlertidig er uten fysisk tilknytning til tilgrensende overføringsnett, og produksjonsenheters evne til oppstart uten ekstern forsyning. Systemansvarlig skal ved vedtak godkjenne planen eller kreve endringer.*

Systemansvarlig skal samordne inngrep ved driftsforstyrrelser som berører flere konsesjonærer.

Systemansvarlig skal fastsette hvem som skal utøve frekvensreguleringen i et område som midlertidig er uten fysisk tilknytning til tilgrensende overføringsnett.

Systemansvarlig kan i vanskelige driftssituasjoner rekvirere effekttilgang ved å kreve at all tilgjengelig regulerytelse innenfor produksjon og forbruk anmeldes i regulerkraftmarkedet, etter at prisen i elspotmarkedet er satt.

Systemansvarlig kan ved driftsforstyrrelser kreve å få benytte all tilgjengelig regulerbar effekt i produksjonsapparatet til å gjenopprette normal drift. Ikke anmeldt produksjon prissettes til elspotområdets regulerkraftpris, dersom ikke annet er avtalt.

Systemansvarlig skal utarbeide og til enhver tid ha tilgjengelig en oversikt over produksjonsenheter som har teknisk evne til å utøve frekvensregulering i et område som midlertidig er uten fysisk tilknytning til tilgrensende overføringsnett, og produksjonsenheters evne til oppstart uten ekstern forsyning.

Systemansvarlig skal etablere systemer og rutiner for å avdekke hvorvidt konsesjonær oppfyller sin plikt i henhold til første ledd.

Systemansvarlig skal skriftlig rapportere til Norges vassdrags- og energidirektorat, status etter første, fjerde, femte og syvende ledd.

Høringsinstansenes innspill:

Energi Norge peker på at distribusjonsnettselskapene etter NVEs forslag skal etablere oversikter over oppreguleringsressurser i sitt område, herunder produsentenes evne til frekvensregulering og black-start. Energi Norge mener dette er systemansvarlig sitt ansvar, og at NVEs forslag venter det konkrete arbeidet over på de nevnte selskapene. Energi Norge mener det er systemansvarlig som har hjemmel til å innhente slik informasjon fra produsentene, og at dermed ansvar og kostnad ved å innhente slik informasjon bør plasseres hos systemansvarlig. Alternativt foreslår Energi Norge at både ansvar, oppgaver og virkemidler flyttes fra systemansvarlig til distribusjonsnettselskapene.

Energi Norge peker på at omfanget av endringer som systemansvarlig skal kunne kreve når det gjelder planer innrapportert etter første ledd, ikke fremgår. De stiller spørsmål ved om systemansvarlig har tilstrekkelig kjennskap til og kompetanse på distribusjonsnettene i Norge, og anser forslaget som lite hensiktsmessig. Energi Norge etterspør også hvilket økonomisk ansvar systemansvarlig eventuelt bærer dersom de krever endringer som medfører økte kostnader for konsesjonæren. Energi Norge anser ikke forvaltningens klageprosess som egnet mekanisme for å sikre effektiv og rasjonell utarbeidelse av gjenoppretingsplaner i kraftsystemet.

KS Bedrift Energi mener systemansvarlig i forslaget blir pålagt en utvidet tilsynsrolle, og i større grad skal kontrollere at konsesjonærene følger opp egne vedtak. KS Bedrift Energi mener dette er en uheldig utvikling og at systemansvarlig bør få fokusere på sin kjernevirksomhet. De mener at tilsynsansvar i liten grad bør overlates til systemansvarlig.

BKK Nett ber om en avklaring hva som menes med ”konsesjonær” i henholdsvis første og annet ledd. BKK Nett mener det er nettselskap, og ikke produsenter, som bør rapportere planer for effektiv gjenoppreting. De stiller videre spørsmål ved om det foreslåtte detaljeringsnivå for bestemmelsen er nødvendig.

Eidsiva Nett men det eksplisitt bør stå i forskriftsteksten at de skriftlige gjenoppbyggingsplanene utarbeides og rapporteres til Statnett i forkant og ikke under pågående driftsforstyrrelser.

Hafslund Nett kan ikke se behov for at alle konsesjonærer som en obligatorisk ordning skal utarbeide og skriftlig rapportere til systemansvarlig plan for effektiv gjenoppreting av normal drift, og at systemansvarlig deretter skal vedta disse planene. De mener dette er en byråkratisering av prosessene.

Skagerak Nett ber NVE presisere hvordan annet ledd skal håndteres i praksis, selv om dette ikke er på høring nå. Det er flere regionalnett som systemansvarlig har lite kjennskap til og hvor samordning inngår uten at systemansvarlig er involvert. Skagerak Nett ber NVE klargjøre om det er åpning for at dette ansvaret kan delegeres til en lokal koordinator eller om systemansvarlig ved enhver driftsforstyrrelse selv skal koordinere inngrepene. Sistnevnte vil kreve endring av dagens praksis for en del regionalnett.

Statnett har merknader til alle ledd. Ad første ledd mener Statnett det er positivt at konsesjonærenes og systemansvarlig sine plikter tydeliggjøres i forskriftsbestemmelsen. For første ledd siste punktum henviser Statnett til tilsvarende merknad som under § 7, se ovenfor. Statnett mener gjeldende ordlyd bør beholdes. Statnett skriver at systemansvarlig kan i forkant av konsesjonærenes arbeid med å utarbeide planene stille krav til prinsippene, en standard utforming og ensartede planforutsetninger. Men at det alltid vil være slik at lokalkunnskapen til konsesjonæren som utarbeider disse planene er større enn den systemansvarlig kan besitte, særlig for anlegg i distribusjonsnett. Det å underkjenne planer som bygger på systemansvarlig sine prinsipper, forventninger, standard utforming og ensartede planforutsetninger er en svært krevende oppgave. Statnett ber derfor NVE om å tydeliggjøre sine forventninger til dette punktet ytterligere.

Statnett ser viktigheten av at konsesjonærene selv har oppdaterte og gode planer for effektiv gjenoppreting av normal drift av egne anlegg, ved driftsforstyrrelser i regional- og sentralnettet og tilknyttede produksjonsheter. Statnett mener forskriftsbestemmelsen

vil bidra til dette. For konsesjonærer i regional- og sentralnettet er slike planer nyttig underlag for systemansvarlig sitt eget arbeid. Statnett ser imidlertid begrenset verdi av jobben med å godkjenne alle planene i distribusjonsnettet.

Ad sjette ledd har Statnett ingen innvendinger mot det tekstlige innholdet i den foreslåtte endringen. Statnett ber imidlertid NVE drøfte om konsesjonærene plikter å dokumentere evner til frekvensregulering i øydriftssituasjoner eller oppstart uten ekstern forsyning, for eksempel gjennom skarp testing eller annen form for dokumentasjon.

Ad syvende ledd mener Statnett konsesjonærenes plikt følger direkte av første ledd, og at det er NVE som har ansvar for oppfølging av at forskriftens bestemmelser overholdes. Statnett mener høringsforslaget undergraver denne plikten, og ber derfor om at det foreslåtte nye leddet ikke implementeres.

Ad åttende ledd forutsetter Statnett at NVE kommer tilbake til detaljer omkring rapporteringsfrekvens og forventninger til detaljnivået i den skriftlige rapporten.

NVEs merknader:

Ad første ledd: NVE vil presisere at systemansvarlig allerede har plikt og hjemmelsgrunnlag til å fatte enkeltvedtak om plan for effektiv gjenoppretting av normal drift av konsesjonærenes egne anlegg, ved driftsforstyrrelser i regional- og sentralnettet. Dette inkluderer også gjenopprettingsplaner for konsesjonærer med distribusjonsnett. Denne vedtakskompetansen fremkommer også av [1], og er ikke en ny plikt som følge av forslag til forskriftsendring. En vedtaksprosess inkluderer også en faktisk evaluering av de planene som rapporteres til systemansvarlig. NVE er enig i at lokalkunnskap er meget viktig ved utarbeidelse av gjenopprettingsplaner, og forventer at systemansvarlig sin evaluering tar hensyn til dette. Planer for gjenoppretting som utarbeides etter første ledd, må også ses i sammenheng med systemansvarlig sine plikter etter annet ledd. Dersom systemansvarlig skal kunne gjennomføre sine plikter etter annet ledd, er systemansvarlig etter NVEs mening, avhengig av å ha tilgjengelig et sett av effektive gjenopprettingsplaner. Da vil det være naturlig at systemansvarlig vurderer slike gjenopprettingsplaner etter utforming, ensartede planforutsetninger med videre, slik at planene i større grad blir sammenlignbare. Det er systemansvarlig som må gjøre slike vurderinger. ”Konsesjonær” i første og annet ledd gjelder i utgangspunktet alle anleggs- og områdekonsesjonærer. En effektiv gjenopprettingsplan er i konsesjonærenes egne interesser av hensyn til KILE-ordningen, jf kontrollforskriften kapittel 9, og konsesjonærenes plikt til å gjenopprette forsyningen uten ugrunnet opphold, jf leveringskvalitetsforskriften § 2-1. NVE forventer at der dette er relevant, vil konsesjonærene på alle nettnivå vurdere mulige oppreguleringsressurser, produksjonsenheters tekniske muligheter for å utøve frekvensregulering i et område som midlertidig er uten fysisk tilknytning til tilgrensende overføringsnett, og produksjonsenheters evne til oppstart uten ekstern forsyning. Dette bør være selvfølgelig, dersom planen skal beskrive en mest mulig effektiv gjenoppretting. NVE vurderer det imidlertid dit hen at dette ikke er nødvendig å presisere i forskriftsteksten, og vil derfor stryke høringsforslagets første ledd annet punktum. NVE mener videre at forskriften er tilstrekkelig tydelig på at planene skal utarbeides i forkant av driftsforstyrrelser, og ser ikke grunn for å presisere dette ytterligere.

Ad annet ledd: NVE tar til etterretning kommentaren fra Skagerak Nett. Men ettersom det i høringsforslaget ikke ble foreslått endringer for denne bestemmelsen, vil NVE i denne omgang ikke foreta noen endringer, eller gjøre presiseringer. Dette må eventuelt vurderes ved en senere forskriftsrevisjon.

Ad sjette ledd: Det innkam ingen vesentlige merknader til høringsforslaget, som dermed opprettholdes. Bestemmelsen gjelder alle spenningsnivå. Konesjonærene plikter å bidra med den informasjon systemansvarlig har behov for når systemansvarlig skal oppfylle sin plikt i henhold til denne bestemmelsen, jf systemansvarsforskriften § 23.

Ad syvende ledd: NVE vil presisere at konsesjonærene har en selvstendig plikt etter første ledd, til å rapportere til systemansvarlig plan for effektiv gjenoppretting av normal drift av egne anlegg, ved driftsforstyrrelser i regional- og sentralnettet og tilknyttede produksjonsenheter. Systemansvarlig har likefullt en plikt til å legge til rette for effektive innrapporteringssystemer. Dette innebærer et system som også sikrer systemansvarlig rask og kontinuerlig oversikt over hvilke konsesjonærer som ikke har meldt inn slik plan. Bestemmelsen justeres for bedre å presisere dette. NVE mener ikke at systemansvarlig skal gjennomføre tilsyn med konsesjonærene. NVE overfører heller ikke, som følge av denne bestemmelsen, tilsynsmyndighet etter energilovgivningen som er lagt til NVE, til systemansvarlig.

Ad åttende ledd: NVE gjør endringer i åttende ledd slik at det tydelig fremkommer hva som skal rapporteres, og når. Rapporteringsplikten er nå noe begrenset sammenlignet med høringsforslaget. NVE kan imidlertid til enhver tid be om informasjon etter behov.

Endelig forskriftstekst:

Konesjonær skal utarbeide og *skriftlig rapportere til systemansvarlig plan for effektiv gjenoppretting av normal drift av egne anlegg, ved driftsforstyrrelser i regional- og sentralnettet og tilknyttede produksjonsenheter. Systemansvarlig skal ved vedtak godkjenne planen eller pålegge endringer.*

Systemansvarlig skal samordne inngrep ved driftsforstyrrelser som berører flere konsesjonærer.

Systemansvarlig skal fastsette hvem som skal utøve frekvensreguleringen i et område som midlertidig er uten fysisk tilknytning til tilgrensende overføringsnett.

Systemansvarlig kan i vanskelige driftssituasjoner rekvirere effekttilgang ved å kreve at all tilgjengelig regulerytelse innenfor produksjon og forbruk anmeldes i regulerkraftmarkedet, etter at prisen i elspotmarkedet er satt.

Systemansvarlig kan ved driftsforstyrrelser kreve å få benytte all tilgjengelig regulerbar effekt i produksjonsapparatet til å gjenopprette normal drift. Ikke anmeldt produksjon prissettes til elspotområdets regulerkraftpris, dersom ikke annet er avtalt.

Systemansvarlig skal utarbeide og til enhver tid ha tilgjengelig en oversikt over produksjonsenheter som har teknisk evne til å utøve frekvensregulering i et område som midlertidig er uten fysisk tilknytning til tilgrensende overføringsnett, og produksjonsenheters evne til oppstart uten ekstern forsyning.

Systemansvarlig skal sørge for systemer og rutiner som sikrer en effektiv rapportering i henhold til første ledd.

Systemansvarlig skal skriftlig rapportere til Norges vassdrags- og energidirektorat, vedtak fattet i medhold av fjerde og femte ledd samt dersom konsesjonærer ikke oppfyller sin plikt i henhold til første ledd første punktum.

3.5 § 13 Tvangsmessig utkobling av forbruk

Høringsdokumentets forslag:

Konsesjonær skal utarbeide og skriftlig rapportere til systemansvarlig plan for å håndtere tvangsmessig utkobling av forbruk. Planen skal samordnes med gjeldende plan for kraftrasjonering for området. Systemansvarlig skal ved vedtak godkjenne planen eller kreve endringer.

Systemansvarlig kan ved effektknapphet i kraftsystemet pålegge konsesjonær å foreta kortvarig tvangsmessig utkobling av forbruk. Pålegget skal omfatte utkoblingens størrelse og forventet varighet, og kan i tillegg angi hvilke kundegrupper som skal kobles ut. Innkobling av forbruk kan ikke skje uten etter vedtak fra systemansvarlig. Systemansvarlig regnes som ansvarlig konsesjonær etter § 2A-3 i forskrift 30. november 2004 nr. 1557 om leveringskvalitet i kraftsystemet.

Systemansvarlig kan under større driftsforstyrrelser pålegge konsesjonær å foreta kortvarig tvangsmessig utkobling av forbruk. Pålegget skal omfatte utkoblingens størrelse og forventet varighet, og kan i tillegg angi hvilke kundegrupper som skal kobles ut. Innkobling av forbruk kan ikke skje uten etter vedtak fra systemansvarlig. Ansvarlig konsesjonær for driftsforstyrrelsen fastsettes i medhold av § 2A-3 i forskrift 30. november 2004 nr. 1557 om leveringskvalitet i kraftsystemet.

Systemansvarlig skal etablere systemer og rutiner for å avdekke hvorvidt konsesjonær oppfyller sin plikt i henhold til første ledd.

Systemansvarlig skal skriftlig rapportere til Norges vassdrags- og energidirektorat, status etter første til fjerde ledd.

Høringsinstansenes innspill:

Energi Norge setter spørsmålsteget ved hvor hensiktsmessig det er at systemansvarlig skal kontrollere og godkjenne utkoblingsplaner i distribusjonsnettet. De stiller videre spørsmål ved hvilket økonomisk ansvar som tilfaller systemansvarlig dersom konsesjonærene påføres økte kostnader som følge av at systemansvarlig krever endringer i planene. Energi Norge anser ikke forvaltningens klageprosess som egnet mekanisme for å sikre effektiv og rasjonell utarbeidelse av gjenopprettingsplaner i kraftsystemet. Energi Norge stiller også spørsmål ved forholdet til rasjoneringsplanene, og mener oppfølging bør være rasjoneringsmyndighetens ansvar, og at kontroll og tilsynsoppgavene bør ivaretas av beredskapsmyndigheten og ikke delegeres til systemansvarlig.

KS Bedrift Energi mener systemansvarlig i forslaget blir pålagt en utvidet tilsynsrolle, og i større grad skal kontrollere at konsesjonærene følger opp egne vedtak. KS Bedrift

Energi mener dette er en uheldig utvikling og at systemansvarlig bør få fokusere på sin kjernevirksomhet. De mener at tilsynsansvar i liten grad bør overlates til systemansvarlig.

BKK Nett ber om klargjøring om bestemmelsene om tvangsmessig utkobling av forbruk gjelder for energi- eller effektknapphetssituasjoner.

BKK Nett mener at reaksjonsmønsteret ved tvangsmessig utkobling av forbruk etter denne bestemmelsen, ikke er forenlig med det detaljerte planverket som ligger til grunn for rasjonering. De mener utkobling i en rasjonerings situasjon i stor grad er planlagt, og dermed tillater mulighet for en samfunnsmessig rasjonell vurdering, men at dette ikke tillates i akutte situasjoner. De mener likevel at en rasjonell prioritering i forbindelse med lokal effektknapphet i større grad kan sammenfalle med prioritering i en rasjonerings situasjon, enn hva som gjelder for effektknapphet som følge av hendelser i regional- eller sentralnettet. De fremhever at ved alvorlige hendelser i regional- eller sentralnettet må viktigste hensyn til planverket være at kraftsystemet skal gjenvinne sin balanse så snart som mulig for å unngå et større nettsammenbrudd.

BKK mener de ulike nettselskapene har ulike forutsetninger slik at det kan være vanskelig for enkelte nettselskap å følge en for lik rapporteringsstruktur.

Hafslund Nett mener justeringen av tredje ledd ikke er gjennomførbar i praksis, da de mener at nettselskapene ikke har mulighet til å koble ut spesifikke kundegrupper. De mener dette først kan la seg gjennomføre etter implementering av AMS. Hafslund Nett mener også at en samordning med kraftrasjoneringsplaner ikke er forenlig med at systemansvarlig kan angi hvilke kundegrupper som skal kobles ut.

Hafslund Nett kan ikke se at systemansvarlig har forutsetning for å godkjenne eller kreve endringer i planer for kraftrasjonering, og at det bør være tilstrekkelig at disse planene meldes til systemansvarlig. De anbefaler derfor at NVE utelater siste setning fra forslag til endret første ledd, samt utelater de foreslåtte endringer i tredje ledd.

Skagerak Nett påpeker angående den foreslåtte endringen i tredje ledd at det er svært få eller ingen som er i stand til å koble ut spesifiserte kundegrupper. De mener et eventuelt krav om utkobling av bestemte kundegrupper først vil bli mulig å håndtere etter innføring av AMS. Dersom de har misforstått NVE ber de NVE presisere.

Statnett har merknader til flere ledd. Ad første ledd mener Statnett det er positivt at konsesjonærenes og systemansvarlig sine plikter tydeliggjøres i forskriftsbestemmelsen. For første ledd siste punktum henviser Statnett til tilsvarende merknad som under § 7, se ovenfor. Statnett mener gjeldende ordlyd bør beholdes. Statnett skriver at systemansvarlig kan i forkant av konsesjonærenes arbeid med å utarbeide planene stille krav til prinsippene, en standard utforming og ensartede planforutsetninger. Men at det alltid vil være slik at lokalkunnskapen til konsesjonæren som utarbeider disse planene er større enn den systemansvarlig kan besitte, særlig for anlegg i distribusjonsnettet. Det å underkjenne planer som bygger på systemansvarlig sine prinsipper, forventninger, standard utforming og ensartede planforutsetninger er en svært krevende oppgave. Statnett ber derfor NVE om å tydeliggjøre sine forventninger til dette punktet ytterligere.

Statnett ser viktigheten av at konsesjonærene selv har oppdaterte og gode planer for manuell utkobling av forbruk og at disse planene er koordinert med planene for kraftrasjonering. Forskriftsbestemmelsen vil bidra til dette. Statnett ser imidlertid store

utfordringer med å koordinere alle planene i distribusjonsnettet og de laveste spenningsnivåene i regionalnettet opp til et produkt og et volum som vil være til effektiv nytte for systemansvarlig.

Ad fjerde ledd mener Statnett konsesjonærenes plikt følger direkte av første ledd, og at det er NVE som har ansvar for oppfølging av at forskriftens bestemmelser overholdes. Statnett mener høringsforslaget undergraver denne plikten, og ber derfor om at det foreslåtte nye leddet ikke implementeres.

Ad femte ledd forutsetter Statnett at NVE kommer tilbake til detaljer omkring rapporteringsfrekvens og forventninger til detaljnivået i den skriftlige rapporten.

NVEs merknader:

Ad første ledd: NVE vil presisere at systemansvarlig allerede har plikt og hjemmelsgrunnlag til å fatte enkeltvedtak om planer for å håndtere tvangsmessig utkobling av forbruk på alle spenningsnivåer. Denne vedtakskompetansen fremkommer også av [1], og er ikke en ny plikt som følge av forslag til forskriftsendring. En vedtaksprosess inkluderer også en faktisk evaluering av de planene som rapporteres til systemansvarlig. NVE er enig i at lokalkunnskap er meget viktig ved utarbeidelse av gjenopprettingsplaner, og forventer at systemansvarlig sin evaluering tar hensyn til dette.

NVE skrev i høringsdokumentet at man finner det formålstjenlig at planer for tvangsmessig utkobling av forbruk tar utgangspunkt i gjeldende kraftrasjoneringsplaner. NVE ser imidlertid at noen høringsinstanser har tolket dette slik at systemansvarlig skal vedta de aktuelle kraftrasjoneringsplanene. Dette var ikke intensjonen. Høringsforslagets første ledd annet punktum vil derfor strykes. NVE mener likevel man skal være bevisst gjeldende kraftrasjoneringsplaner når planer for tvangsmessig utkobling av forbruk utvikles. Planer for tvangsmessig utkobling av forbruk gjelder dog for utkobling ved effektknapphet eller under større driftsforstyrrelser.

Planer for tvangsmessig utkobling av forbruk må ses i sammenheng med systemansvarlig sine plikter etter annet og tredje ledd. Ved utkobling av forbruk etter annet og tredje ledd, skal dette skje mest mulig samfunnsmessig rasjonelt. Da er systemansvarlig avhengig av å ha tilgjengelig planer som i stor grad er sammenlignbare. Det vil derfor være naturlig at systemansvarlig vurderer slike planer etter utforming, ensartede planforutsetninger med videre, slik at planene i større grad blir sammenlignbare.

Ad tredje ledd: Planer utarbeidet etter første ledd benyttes for utkobling etter både annet og tredje ledd. Høringsforslagets justering av tredje ledd, vil gi ensartet formulering som allerede gjelder for annet ledd. Det presiseres at justeringen er en ”*kan-bestemmelse*”. NVE er ikke enig med enkelte av høringsinstansene om at dette ikke er mulig å gjennomføre allerede i dag, eksempelvis dersom systemansvarlig pålegger utkobling av all treforedling og kraftintensiv industri tilknyttet et gitt nettselskap. Høringsinstansene oppfordres til å lese bestemmelsen mer nøye, sammen med dagens bestemmelse i annet ledd.

Ad fjerde ledd: NVE vil presisere at konsesjonærene har en selvstendig plikt etter første ledd, til å rapportere til systemansvarlig plan for å håndtere tvangsmessig utkobling av

forbruk. Systemansvarlig har likefullt en plikt til å legge til rette for effektive innrapporteringsystemer. Dette innebærer et system som også sikrer systemansvarlig rask og kontinuerlig oversikt over hvilke konsesjonærer som ikke har meldt inn slik plan. Bestemmelsen justeres for bedre å presisere dette. NVE mener ikke at systemansvarlig skal gjennomføre tilsyn med konsesjonærene. NVE overfører heller ikke, som følge av denne bestemmelsen, tilsynsmyndighet etter energilovgivningen som er lagt til NVE, til systemansvarlig.

Ad femte ledd: NVE gjør endringer i femte ledd slik at det tydelig fremkommer hva som skal rapporteres, og når. Rapporteringsplikten er nå noe begrenset sammenlignet med høringsforslaget. NVE kan imidlertid til enhver tid be om informasjon etter behov.

Endelig forskriftstekst:

Konsesjonær skal utarbeide *og skriftlig rapportere til systemansvarlig* plan for å håndtere tvangsmessig utkobling av forbruk. *Systemansvarlig skal ved vedtak godkjenne planen eller pålegge endringer.*

Systemansvarlig kan ved effektknapphet i kraftsystemet pålegge konsesjonær å foreta kortvarig tvangsmessig utkobling av forbruk. Pålegget skal omfatte utkoblingens størrelse og forventet varighet, og kan i tillegg angi hvilke kundegrupper som skal kobles ut. Innkobling av forbruk kan ikke skje uten etter vedtak fra systemansvarlig. Systemansvarlig regnes som ansvarlig konsesjonær etter § 2A-3 i forskrift 30. november 2004 nr. 1557 om leveringskvalitet i kraftsystemet.

Systemansvarlig kan under større driftsforstyrrelser pålegge konsesjonær å foreta kortvarig tvangsmessig utkobling av forbruk. Pålegget skal omfatte utkoblingens størrelse og forventet varighet, *og kan i tillegg angi hvilke kundegrupper som skal kobles ut.* Innkobling av forbruk kan ikke skje uten etter vedtak fra systemansvarlig. Ansvarlig konsesjonær for driftsforstyrrelsen fastsettes i medhold av § 2A-3 i forskrift 30. november 2004 nr. 1557 om leveringskvalitet i kraftsystemet.

Systemansvarlig skal sørge for systemer og rutiner som sikrer en effektiv rapportering i henhold til første ledd.

Systemansvarlig skal skriftlig rapportere til Norges vassdrags- og energidirektorat, vedtak fattet i medhold av annet og tredje ledd samt dersom konsesjonærer ikke oppfyller sin plikt i henhold til første ledd første punktum.

3.6 § 14 Planlegging og idriftsettelse av tekniske anlegg i kraftsystemet

Høringsdokumentets forslag:

Konsesjonær skal informere systemansvarlig om planer for nye anlegg eller endring av egne anlegg *i eller* tilknyttet regional- *eller* sentralnettet, når andre konsesjonærer blir berørt av dette. Systemansvarlig skal fatte vedtak om godkjenning av nye anlegg eller endringer *i eksisterende anlegg før disse kan idriftsettes.*

Områdekonsesjonær skal informere systemansvarlig om planer for nye eller endringer i eksisterende produksjonsanlegg i eget distribusjonsnett når disse planene kan ha vesentlig betydning for driften og utnyttelsen av regional- og sentralnettet. Systemansvarlig kan fatte vedtak vedrørende anleggenes funksjonalitet.

Systemansvarlig skal etablere systemer og rutiner for å avdekke hvorvidt konsesjonær oppfyller sin plikt i henhold til første og annet ledd.

Systemansvarlig skal skriftlig rapportere til Norges vassdrags- og energidirektorat, status etter tredje ledd.

Høringsinstansenes innspill:

Statnett stiller spørsmål ved bruk av *og* versus *eller* mellom *regionalnett* og *sentralnett*.

KS Bedrift Energi mener systemansvarlig i forslaget blir pålagt en utvidet tilsynsrolle, og i større grad skal kontrollere at konsesjonærene følger opp egne vedtak. KS Bedrift Energi mener dette er en uheldig utvikling og at systemansvarlig bør få fokusere på sin kjernevirksomhet. De mener at tilsynsansvar i liten grad bør overlates til systemansvarlig.

EB Nett mener at forslag til nytt tredje ledd er et vidt uten begrensninger, og at dette kan medføre store kostnader for konsesjonæren.

Ad tredje ledd mener Statnett konsesjonærenes plikt følger direkte av første ledd, og at det er NVE som har ansvar for oppfølging av at forskriftens bestemmelser overholdes. Statnett mener høringsforslaget undergraver denne plikten, og ber derfor om at det foreslåtte nye leddet ikke implementeres.

Ad fjerde ledd forutsetter Statnett at NVE kommer tilbake til detaljer omkring rapporteringsfrekvens og forventninger til detaljnivået i den skriftlige rapporten.

NVEs merknader:

Ad første og annet ledd: *Og* benyttes når man mener både regionalnett og sentralnettet, mens *eller* benyttes når man mener regionalnett eller sentralnettet eller begge deler. Et konkret anlegg er normalt tilknyttet enten regionalnett eller sentralnettet, og er svært sjelden tilknyttet både et regionalnett og sentralnettet. Dersom *og* benyttes, som foreslått av systemansvarlig, vil bestemmelsen i første ledd kun gjelde for anlegg som er i eller tilknyttet både regionalnett og sentralnettet.

Ad tredje ledd: NVE vil presisere at konsesjonærene har en selvstendig plikt etter første ledd til å informere systemansvarlig. Systemansvarlig har likefullt en plikt til å legge til rette for effektive systemer for infomering. Dette innebærer et system som også sikrer systemansvarlig rask og kontinuerlig oversikt over hvilke konsesjonærer som ikke har informert. Bestemmelsen justeres for bedre å presisere dette. NVE mener ikke at systemansvarlig skal gjennomføre tilsyn med konsesjonærene. NVE overfører heller ikke, som følge av denne bestemmelsen, tilsynsmyndighet etter energilovgivningen som er lagt til NVE, til systemansvarlig.

Ad fjerde ledd: NVE gjør endringer i femte ledd slik at det tydelig fremkommer hva som skal rapporteres, og når. Rapporteringsplikten er nå noe begrenset sammenlignet med høringsforslaget. NVE kan imidlertid til enhver tid be om informasjon etter behov.

Endelig forskriftstekst:

Konsesjonær skal informere systemansvarlig om planer for nye anlegg eller endring av egne anlegg *i eller* tilknyttet regional- *eller* sentralnettet, når andre konsesjonærer blir berørt av dette. Systemansvarlig skal fatte vedtak om godkjenning av nye anlegg eller endringer *i eksisterende anlegg før disse kan* idriftsettes.

Områdekonsesjonær skal informere systemansvarlig om planer for nye eller endringer i eksisterende produksjonsanlegg i eget distribusjonsnett når disse planene kan ha vesentlig betydning for driften og utnyttelsen av regional- *eller* sentralnettet. Systemansvarlig kan fatte vedtak vedrørende anleggenes funksjonalitet.

Systemansvarlig skal sørge for systemer og rutiner som sikrer en effektiv informering i henhold til første og annet ledd.

Systemansvarlig skal skriftlig rapportere til Norges vassdrags- og energidirektorat, dersom konsesjonærer ikke oppfyller sin plikt i henhold til første ledd første punktum eller annet ledd første punktum.

3.7 Ny § 14a Rapportering av anleggsdata ved idriftsettelse

Høringsdokumentets forslag:

Tittel:

§ 14a. *Rapportering av anleggsdata ved idriftsettelse*

Innhold:

Konsesjonær for anlegg i eller tilknyttet regional- eller sentralnettet, samt konsesjonær for produksjonsenheter tilknyttet distribusjonsnett, plikter å skriftlig rapportere til systemansvarlig innen to uker før nye anlegg, eller endringer i eksisterende anlegg, skal settes i drift. Rapporteringen skal omfatte opplysninger som angitt på den systemansvarliges internettside.

Systemansvarlig skal fortløpende skriftlig rapportere til Norges vassdrags- og energidirektorat opplysninger innrapportert etter første ledd, etter de krav Norges vassdrags- og energidirektorat setter.

Høringsinstansenes innspill:

SINTEF Energi foreslår xml-basert rapporteringsformat som alternativ til ”skriftlig rapportere”.

SINTEF Energi peker på at ”endringer i eksisterende anlegg” ikke er definert.

EB Nett mener det må etableres rutiner for å unngå at konsesjonærene rapporterer de samme data til både Statnett og NVE. De anbefaler at rapportering skjer via utredningsansvarlig, for å unngå avvik i henhold til forskrift om kraftsystemutredning. Alternativt foreslår de at kopi av rapportering sendes utredningsansvarlig.

Eidsiva Nett forutsetter at det er et felles kontaktpunkt for rapportering av alle anleggsdata til systemansvarlig.

Hafslund Nett oppfatter forslaget som innføring av tungvinte rapporteringsløsninger.

Statnett har ingen merknader til innføring av bestemmelsen, men mener at fristen for å rapportere to uker forut for idriftsettelse kan bli for knapp. Statnett foreslår i sitt høringssvar å endre bestemmelsen til at systemansvarlig kan fastsette de tidsfrister som skal gjelde. I senere møte mellom NVE og systemansvarlig ga systemansvarlig uttrykk for de mener en rasjonell tidsfrist vil være fire uker før idriftsettelse.

NVEs merknader:

NVE mener bakgrunn for den foreslåtte bestemmelsen samt innholdet i denne er tilstrekkelig kommentert i [1]. NVE mener det ikke er kommet inn høringskommentarer som medfører behov for å endre forslaget før det implementeres, med unntak av tidsfristen angitt i første ledd. Denne endringen er basert på kommentar fra systemansvarlig. NVE kan ikke se at denne endringen sammenlignet med høringsforslaget, har en vesentlig innvirkning på konsesjonærene. Som en del av ”*skriftlig rapportere*” inkluderes også oversendelse av datafiler. NVE fokuserer på at konsesjonærene ikke skal rapportere de samme data til både systemansvarlig og NVE, derav denne bestemmelsen.

Endelig forskriftstekst:

Tittel:

§ 14a. *Rapportering av anleggsdata ved idriftsettelse*

Innhold:

Konsesjonær for anlegg i eller tilknyttet regional- eller sentralnettet, samt konsesjonær for produksjonsenheter tilknyttet distribusjonsnett, plikter skriftlig å rapportere til systemansvarlig senest fire uker før nye anlegg, eller endringer i eksisterende anlegg, skal settes i drift. Rapporteringen skal omfatte opplysninger som angitt på den systemansvarliges internettside.

Systemansvarlig skal fortløpende skriftlig rapportere til Norges vassdrags- og energidirektorat opplysninger innrapportert etter første ledd, etter de krav Norges vassdrags- og energidirektorat setter.

3.8 § 16 Koblingsbilde

Høringsdokumentets forslag:

Systemansvarlig kan *vedta* de til enhver tid driftsbetingede bryterstillinger i regional- og sentralnettet (koblingsbilde). *Som grunnlag for slike vedtak skal systemansvarlig normalt benytte forhåndsdefinerte koblingsbilder. De forhåndsdefinerte koblingsbilder skal baseres på egne og til enhver tid oppdaterte risiko- og sårbarhetsanalyser. Resultatet fra slike analyser skal lagres i 10 år. Systemansvarlig skal på forespørsel utlevere analysene til berørte konsesjonærer.*

Konsesjonær skal melde planlagte koblinger som kan påvirke driften av regional- og sentralnettet til systemansvarlig når andre konsesjonærer blir berørt av koblingen. Systemansvarlig skal vedta om kobling kan foretas. Konsesjonær kan ikke utføre slike koblinger uten etter vedtak av systemansvarlig. Ved endring av koblingsbilde etter vedtak av systemansvarlig, skal systemansvarlig informere konsesjonærer som berøres av endringen.

Høringsinstansenes innspill:

Energi Norge støtter høringsforslaget og begrunner dette. De foreslår imidlertid også at underlagsdata og forutsetningene for analysene nevnt i første ledd, også skal lagres og være tilgjengelig for aktørene ved tjenstlig behov. Energi Norge mener også at det bør presiseres et krav om at systemansvarlig sin informasjonsplikt i henhold til annet ledd siste punktum, skal skje uten ugrunnet opphold.

EB Nett mener systemansvarlig med denne bestemmelsen gis for stor makt, og er skeptisk til ivaretagelse av bedriftsøkonomiske koblinger, tap og lokale forhold.

BKK Nett er enig i behovet for en god begrunnelse og dokumentasjon av de normale koblingsbilder og delingspunkt som velges i kraftsystemet. De skriver også at slike koblingsbilder er etablert på alle nettnivå og i økende antall ved fallende systemspenning. BKK Nett mener det viktigste er at gjeldende normale koblingsbilder faktisk er dokumentert og at berørte aktører har klagemulighet. De foreslår derfor å endre ”kan” til ”skal” i første ledd første punktum.

BKK Nett skriver at koblingsbildene for eget område er definert og begrunnet ut fra ønskene til berørte aktører og systemansvarlig. De mener likevel at å stille krav til løpende risiko- og sårbarhetsanalyser og 10 års dokumentasjon i de fleste tilfeller synes unødvendig, og eventuelt forbeholdes de aller viktigste systemmessige delingspunktene i sentralnettet.

BKK Nett stiller spørsmål ved hva som ligger i ”planlagte utkoblinger”, jf annet ledd. De mener at ved revisjoner, feil i nettet eller ekstraordinære belastningsforhold kan det i driftsfasen være nødvendig å gjøre tilpasninger av koblingsbildet. De stiller seg undrende til at slike løpende og kortvarige tilpasninger skal være gjenstand for vedtak av systemansvarlig.

Hafslund Nett oppfatter de situasjoner som omfattes av § 16 å være en driftsteknisk sak som naturlig løses gjennom driftsavtaler mellom de berørte konsesjonærer. De mener at

det ikke gir merverdi å styre disse prosessene ved å tillegge systemansvarlig vedtaksmyndighet for gjennomføring av tiltakene. Hafslund Nett mener det gir ingen mening å involvere systemansvarlig når de gjør koblinger som påvirker andre konsesjonærer. De mener i stedet bestemmelsen bør være en sikkerhetsventil dersom de berørte selskap mot all formodning ikke blir enige, og hvor vedtaksmyndigheten først da løftes til systemansvarlig ved eventuelle tvister.

Skagerak Nett ber om at det presiseres hva som menes med berørt konsesjonær. De gir noen eksempler.

Skagerak Nett mener det til nå har vært spenningsnivå som har vært avgjørende hvorvidt koblinger er meldt systemansvarlig og ikke hvorvidt andre konsesjonærer blir berørt. De påpeker at de har som praksis at alle koblinger i eget 132 kV regionalnett meldes til systemansvarlig, men at koblinger i eget 66 kV regionalnett ikke alltid meldes til systemansvarlig selv om det ofte for sistnevnte er større behov for koordinering mot andre konsesjonærer. Skagerak Nett mener det er behov for annen involvering av systemansvarlig enn pr i dag dersom kravene i forskriften skal oppfylles.

Statnett har en del merknader til første ledd. Statnett skriver at vurderinger av koblingsbilde er en kontinuerlig prosess som er avhengig av blant annet produksjonsønske, produksjonskapasitet, forbruk, utveksling og vær i området. I tillegg må systemansvarlig alltid vurdere hvilke linjer som er tilgjengelig på et gitt tidspunkt. Vedtak om fastsettelse av koblingsbilde blir gjort ut fra disse vurderingene. Både produksjon, forbruk og utveksling vil i stor grad påvirke risikoen og sårbarheten ved et koblingsbilde, selv om koblingsbilde i seg selv er uforandret. Ut fra dette vil det etter Statnetts vurdering ikke være mulig å utarbeide "*til enhver tid oppdaterte risiko- og sårbarhetsanalyser av nettet*", fordi faktorene som påvirker sårbarheten endrer seg kontinuerlig. Statnett fremhever at fastsettelse av koblingsbilde i dag ikke er gjort ut fra forhåndsdefinerte koblingsbilder, selv om det er noen koblingsbilder som ved intakt nett brukes ofte. Koblingsbilde blir satt ut fra faktorene angitt ovenfor, og risikoen ved de ulike koblingsbildene endrer seg fra time til time. Det presiseres også at tiden med intakt nett er lav, og at disse periodene normalt har lav risiko for avbrudd.

Ved planlagte utkoblinger kan koblingsbilde i enkelte situasjoner bli bestemt kvelden før når produksjonsplanene og bud i regulerkraftmarkedet er kjent, det vil si fra om lag kl 20 og utover kvelden. Dersom koblingsbilde medfører N-0-drift kreves det at en gjenopprettingsplan skal være utarbeidet. I de tilfeller der koblingsbilde bryter Statnetts driftspolicy skal dette varsles Statnetts ledelse så snart dette er kjent. Driftspolicyen begrenser hvor mye forbruk som kan berøres av en feil, og hvor lenge forbruket kan bli liggende ute. I feilsituasjoner oppstår det ofte behov for helt nye koblingsbilder for å få gjenopprettet forsyningen og bygge opp igjen nettet. Om feilen ikke medfører avbrudd for sluttbruker, vil likevel behovet for et raskt vedtak av koblingsbilde være nødvendig for å få kontroll på eventuelle snittproblemer eller overlast på enkeltkomponenter.

Statnett påpeker at fastsettelse av koblingsbilde er et systemkritisk vedtak, og de mener den foreslåtte endringen bryter med prinsippene i systemansvarsforskriften § 28 tredje ledd om at systemkritiske vedtak ikke er underlagt samme krav til dokumentasjon og behandling i henhold til forvaltningsloven som øvrige vedtak.

Statnett mener den foreslåtte endringen ikke i tilstrekkelig grad tar hensyn til den faktiske jobben som gjøres med denne bestemmelsen, og ber om at forskriftsbestemmelsen blir stående som i dag.

NVEs merknader:

NVE vil først presisere at systemansvarlig allerede har plikt og hjemmelsgrunnlag til å fatte systemkritiske vedtak om planlagte koblinger når disse kan påvirke driften av regional- eller sentralnettet og når andre konsesjonærer berøres, jf annet ledd. Utover dette har systemansvarlig hjemmelsgrunnlag til å fatte systemkritisk vedtak om koblingsbilde i regional- og sentralnettet, uavhengig av hvor mange konsesjonærer som berøres, jf første ledd. Denne vedtakskompetansen fremkommer også av [1], og er ikke en ny plikt som følge av forslag til forskriftsendring.

NVE legger til grunn at systemansvarlig har plikt så langt som mulig, å fastsette koblingsbilde på bakgrunn av kriterier som er basert på samfunnsmessig rasjonalitet. NVE har nylig gjennomført en tilsynsrevisjon med Statnetts utøvelse av systemansvaret når det gjelder bestemmelsen om koblingsbilde, og følger i den forbindelse opp dette. NVE mener det er viktig at dagens beslutningsunderlag og de vurderinger som ligger som bakgrunn for dette, synliggjøres overfor konsesjonærene. NVE har forståelse for at systemkritiske vedtak om koblingsbilde fattes hyppig. NVEs intensjon med høringsforslaget var ikke å stille krav til at det for ethvert slikt vedtak skal foreligge en risiko- og sårbarhetsanalyse, men at risikoen for konsesjonærene i størst mulig grad synliggjøres når det gjelder forhåndsdefinerte koblingsbilder. NVE vil derfor ikke implementere som endelig forskriftstekst, høringsforslagets første ledd tredje, fjerde og siste punktum. NVE vil likevel presisere at de vurderinger som ligger til grunn for forhåndsdefinerte koblingsbilder, skal være basert på samfunnsmessig rasjonelle kriterier, og synliggjøre ulike aktørers risiko. Slike vurderinger skal kunne være tilgjengelig for myndigheter og berørte konsesjonærer eller representanter for disse. Første ledd annet punktum omformuleres ved å endre ”normalt” til ”så langt det er hensiktsmessig”.

NVE tar til etterretning merknaden fra Skagerak Nett om at koblinger i eget 66 kV nett ikke meldes til systemansvarlig selv om andre konsesjonærer berøres. NVE har som nevnt ovenfor nylig gjennomført en tilsynsrevisjon med Statnetts utøvelse av systemansvaret når det gjelder bestemmelsen om koblingsbilde, og følger i den forbindelse opp denne problemstillingen.

NVE presiserer at med ”*planlagte koblinger*” menes alle koblinger som ikke inntreffer som direkte følge av driftsforstyrrelser.

NVE mener det ikke er hensiktsmessig å gi en uttømmende definisjon av ”*konsesjonærer som berøres av koblingen*”.

Endelig forskriftstekst:

Systemansvarlig kan *vedta* de til enhver tid driftsbetingede bryterstillinger i regional- og sentralnettet (koblingsbilde). *Som grunnlag for slike vedtak skal systemansvarlig så langt det er hensiktsmessig benytte forhåndsdefinerte koblingsbilder.*

Konsesjonær skal melde planlagte koblinger som kan påvirke driften av regional- og sentralnettet til systemansvarlig når andre konsesjonærer blir berørt av koblingen. Systemansvarlig skal vedta om kobling kan foretas. Konsesjonær kan ikke utføre slike koblinger uten etter vedtak av systemansvarlig. Ved endring av koblingsbilde etter vedtak av systemansvarlig, skal systemansvarlig informere konsesjonærer som berøres av endringen.

3.9 Ny § 16a Detaljskjema

Høringsdokumentets forslag:

Tittel:

§ 16a. *Detaljskjema*

Innhold:

Systemansvarlig skal utarbeide og kontinuerlig oppdatere detaljskjema for regional- og sentralnettet samt tilknyttede forbruks- og produksjonsenheter.

Detaljskjema utarbeidet etter første ledd, skal rapporteres til Norges vassdrags- og energidirektorat innen 1. februar hvert år.

Høringsinstansenes innspill:

Energi Norge mener innsamling av slike detaljskjema er fornuftig både for at NVE og øvrige aktører med tjenstlig behov kan få tilgang til nødvendig informasjon om kraftsystemet. Energi Norge oppfordrer derfor til å forskriftsfeste andre aktørers tjenstlige rettigheter for tilgang til den innsamlede informasjonen, for at dette ikke skal bli eksklusiv informasjon for Statnett.

BKK Nett mener det er bra det stilles krav om at detaljskjema om regional- og sentralnettet skal holdes oppdatert. De mener det bør tilføyes en bestemmelse om at skjemaene på forespørsel skal utleveres til konsesjonærene.

NVEs merknader:

NVE mener selskapenes tilgang til slike detaljskjema allerede er sikret gjennom annet regelverk, gitt tilfredsstillende sikkerhetsavtale eller taushetserklæring.

Høringsdokumentets forslag opprettholdes.

Endelig forskriftstekst:

Tittel:

§ 16a. *Detaljskjema*

Innhold:

Systemansvarlig skal utarbeide og kontinuerlig oppdatere detaljskjema for regional- og sentralnettet samt tilknyttede forbruks- og produksjonsenheter.

Detaljskjema utarbeidet etter første ledd, skal rapporteres til Norges vassdrags- og energidirektorat innen 1. februar hvert år.

3.10 § 17 Samordning av driftsstanser

Høringsdokumentets forslag:

Ved driftsstanser i regional- og sentralnettet som kan påvirke andre konsesjonærer, skal konsesjonær sende plan for driftsstans til systemansvarlig i henhold til de tidsfrister systemansvarlig fastsetter. Konsesjonær kan ikke iverksette driftsstans for slike anlegg uten etter vedtak av systemansvarlig.

Systemansvarlig skal samordne og fatte vedtak om konsesjonærenes planlagte driftsstanser i regional- og sentralnettet, og tilknyttede produksjonsenheter. Planene innsendt etter første ledd, skal inngå som del av beslutningsgrunnlag for vedtak.

Systemansvarlig skal samordne og fatte vedtak om ikke planlagte driftsstanser i regional- og sentralnettet, og tilknyttede produksjonsenheter. Dette gjelder kun for nødvendige revisjoner hvis behov oppstår som følge av uforutsette hendelser.

Systemansvarlig kan av eget initiativ eller etter forespørsel fra konsesjonær, omprioritere allerede fastlagte driftsstanser.

Dersom omprioritering etter fjerde ledd påfører systemansvarlig eller andre konsesjonærer kostnader, skal den som initierer omprioriteringen betale for disse kostnadene. Systemansvarlig skal bære kostnadene ved omprioritering som skyldes driftsforstyrrelser eller andre forhold som gjør at tilfredsstillende leveringskvalitet ikke kan opprettholdes. Betaling skal skje til den økonomisk skadelidende konsesjonær, og systemansvarlig skal bidra til at betaling mellom konsesjonærene finner sted. Økte kostnader for systemansvarlig som følge av omprioritering etter fjerde ledd, skal håndteres slik at systemansvarlig ved vedtak fastsetter et fast beløp som skal innbetales. Beløpet skal være differensiert for hvorvidt omprioriteringene medfører økte spesialreguleringskostnader, kan størrelsesreguleres over tid samt kan differensieres i forhold til om omprioriteringen skyldes årsaker utenfor konsesjonærens kontroll. Underlaget for konsesjonærenes kostnader ved omprioritering skal dokumenteres, og arkiveres av systemansvarlig i 10 år.

Høringsinstansenes innspill:

Innspill 1: Energi Norge mener at driftsstans må kunne foretas, uavhengig av årsak, dersom manglende utkobling representerer en fysisk fare for skade på det aktuelle anlegget eller personer.

Innspill 2: Energi Norge savner føringer om at tidsfrister fastsatt av systemansvarlig etter første ledd, må skje i god dialog med konsesjonærene eller representanter for disse.

Innspill 3: Hafslund Nett mener driftsstanser kan medføre økt KILE-kostnad dersom feil inntreffer under revisjon, og mener da at den som er ansvarlig for gjennomføring av driftsstansen også bør dekke eventuell KILE som oppstår under driftsstansen.

Innspill 4: BKK Nett skriver at for å minimere de ulempene samfunnet påføres ved driftsstanser er det viktig å ha en viss fleksibilitet i koordineringen av driftsstanser, og at det forslaget som NVE her legger frem er for rigid og detaljert. De mener dagens samordning fungerer bra, og ser ikke behovet for den foreslåtte innstramningen.

Innspill 5: Statnett har merknader til flere ledd. Ad første ledd mener Statnett at dersom krav til klagefrist for alle planlagte driftsstanser skal kunne oppfylles, så medfører dette en eventuell frist for innsendelse av plan 2 til 4 måneder før planlagt utkobling. Statnett mener det vil redusere fleksibiliteten dersom det skal tillates klageadgang for alle planlagte driftsstanser, og at dette kan redusere samfunnsrasjonell utnyttelse av nett og produksjonsapparat, og i noen tilfeller medføre redusert driftssikkerhet. Statnett skriver i sin høringsuttalelse at de mener dagens praksis fungerer godt. I etterkant har NVE og Statnett hatt eget møte om de foreslåtte forskriftsendringene, inkludert hvordan Statnett som systemansvarlig vil kunne håndtere koordinering av driftsstanser. Statnett ser i likhet med NVE, behovet for at konsesjonærene respekterer god planlegging og innmelding av planer i rimelig tid, for at det skal kunne bli en samfunnsmessig rasjonell koordinering. Statnett ønsker samtidig å ta hensyn til kommende bestemmelser i europeiske network codes om koordinering av driftsstanser.

Innspill 6: Norsk Industri foreslår et tillegg til nytt annet ledd:

”... Planen skal også legges frem for berørte konsesjonærer i underliggende nett for eventuelle uttalelser. I planen skal det inngå en ROS-analyse som også beskriver aktuelle tiltak som reduserer risiko for kundene i underliggende nett inkludert berørte større industrikunder i sentral- og regionalnettet.”

De begrunner dette med at gjennom en risiko- og sårbarhetsanalyse kan det avdekkes forhold som tilsier at det må gjøres tiltak før en foretar utkobling av nettanlegg, eventuelt behov for å utsette driftsstansen til forholdene er bedre tilrettelagt for utkobling uten nødvendig risiko for avbrudd.

Innspill 7: Ad annet ledd mener Statnett det vil være vanskelig dersom vedtak etter annet ledd kun skal gjelde planer innsendt etter første ledd. Statnett ber NVE tydeliggjøre presiseringen som er foreslått i forskriftsteksten.

Innspill 8: EB Nett mener angående forslag til endringer i tredje ledd, at i feilsituasjoner må driftssentraler som styrer regionalnett, selv fatte slike vedtak.

Innspill 9: Ad tredje ledd mener Statnett den foreslåtte presiseringen er en naturlig konsekvens av endringene i første ledd. Statnett påpeker at det har ingen hensikt å innføre strengere frister uten å håndheve reglene strengt.

Innspill 10: Hafslund Nett etterlyser en nærmere presisering av hva som legges i ”omprioritering”. De mener videre det er et tilbakevendende problem at planlagte driftsstanser blir forlenget utover hva som ble planlagt. De mener dette bør behandles

som en omprioritering og at den konsesjonær som er ansvarlig for forlengelsen da bør betale for eventuelle merkostnader, inklusive eventuelle KILE-kostnader.

Innspill 11: Energi Norge etterspør en ytterligere avklaring av høringsforslagets femte ledd. Energi Norge mener blant annet det er uklart hvordan betaling mellom ulike konsesjonærer andre enn systemansvarlig, skal beregnes, hvem som skal avgjøre dette, om systemansvarlig har en rolle i å fastsette betalingens størrelse og eventuelt avgjøre uenighet mellom konsesjonærer.

Innspill 12: Energi Norge mener det ikke er tilstrekkelig incentiver for Statnett til å fastsette gebyrer, jf femte ledd, på en måte som er samfunnsmessig optimal. Energi Norge mener årsaken til at planlagte driftsstanser normalt flyttes er for å minimere kostnader for konsesjonærene og dermed også samfunnet. De mener dermed at for høye gebyrer vil slå uheldig ut i forhold til samfunnsøkonomisk optimal plassering av driftsstanser.

Statkraft Energi mener det er uheldig at systemansvarlig ved vedtak fastsetter gebyr som skal gjelde ved omprioriteringer. Systemansvarlig vil ikke ha tilstrekkelige incentiver til å sette gebyrer som er samfunnsøkonomiske optimale og balanserte mellom systemansvarlig og konsesjonærer. De tror et slikt system vil medføre mindre optimal samordning av driftsstanser fordi aktørene gis incentiver til å vente med å melde fra om ønsket flytting, for å unngå at akkurat de blir de som utløser behov for å omprioritere. Det blir da kortere tid for andre konsesjonærer å endre sin egen driftsstans på en optimal måte. Flytting av planlagte driftsstanser gjøres normalt for å minimere konsesjonærenes og samfunnets kostnader. Flytting av driftsstanser for kraftverk gjøres oftest som følge av endrede jobber med overføringsnettet. Statkraft Energi mener det er uheldig dersom frihetsgraden til å tilpasse planlagt vedlikehold til uventede situasjoner reduseres, og fremhever erfaring med at det er nødvendig med intern koordinering og koordinering med netteiere hvis man skal håndtere samordning av driftsstanser på en god måte. For høye gebyrer vil slå uheldig ut i forhold til samfunnsøkonomisk optimal plassering av driftsstanser.

Innspill 13: Energi Norge mener videre at det vil være vanskelig for systemansvarlig å opptre nøytralt uavhengig og ikke-diskriminerende når det gjelder Statnetts økonomiske interesser som netteier i de situasjoner de er involvert i. Energi Norge mener dette vil kreve stor grad av åpenhet og innsyn for alle aktører, og kritisk oppfølging fra NVEs side.

Innspill 14: BKK Nett er enig i at god planlegging skal lønne seg, og at det ikke er urimelig at systemansvarlig og aktørene holdes økonomisk ansvarlig ved dårlig planlegging. Deres erfaring er at god og utstrakt dialog og samarbeid mellom aktørene og systemansvarlig er det som gir gevinster. De mener økonomiske sanksjoner som skissert i femte ledd kun bør benyttes i spesielle tilfeller.

Innspill 15: BKK Nett mener forslag til nytt femte ledd er for detaljert, og at fjerde ledd er tilstrekkelig.

Innspill 16: Ad femte ledd skriver Statnett at deres generelle oppfatning er at innføring av gebyrer (fast beløp) på dette området skaper unødvendig byråkrati. De mener at dersom strengere frister for innlevering av planer for driftsstanser innføres, for eksempel 3 måneder eller mer, vil neste mulige utkoblingsperiode være avhengig av denne fristen.

Statnett mener dette er straff nok for konsesjonærene, og ber derfor NVE vurdere denne bestemmelsen på nytt.

NVEs merknader:

Ad innspill 1: Mulighet for utkobling som følge av fare for helse, miljø og sikkerhet følger av regelverket forvaltet av Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap.

Ad innspill 2: NVE justerer første ledd slik at det kun er krav om å sende systemansvarlig planer innen rimelig tid. Dette samsvarer da med dagens bestemmelse. Systemansvarlig kan da overfor konsesjonærene angi veiledende tidsfrister for hva de anser som rimelig tid for at systemansvarlig skal være i stand til å foreta en effektiv samordning av driftsstansene. Innsendelse av planer som bryter med de veiledende tidsfrister som oppgis av systemansvarlig, vil ikke medføre risiko for sanksjoner, men konsesjonær kan i slike tilfeller ikke påregne at ønsket tidspunkt for driftsstans blir innvilget.

Ad innspill 3: Ansvarlig konsesjonær for avbrutt effekt, ikke levert energi og tilhørende KILE-beløp skal fastsettes i tråd med leveringskvalitetsforskriften § 2A-3. I tråd med NVEs forvaltningspraksis på dette området vil konsesjonær med feil, være den som blir å anse som ansvarlig konsesjonær, selv om alternativ forsyningsvei er utkoblet som følge av driftsstans innvilget etter § 17 i systemansvarsforskriften.

Ad innspill 4: NVE har gjennom tidligere tilsynsrevisjon med Statnetts utøvelse av systemansvaret, som omtalt i [1], avdekket behov for en viss innstramming for å oppnå de mest samfunnsmessig rasjonelle løsninger. Den endringen som nå gjøres i første ledd med hensyn til tidsfrister angitt som rimelig tid, mener NVE åpner for en viss fleksibilitet styrt av systemansvarlig.

Ad innspill 5: NVE tar Statnetts merknader til etterretning. Ved innføring av ”rimelig tid” i første ledd, som allerede gjelder for dagens bestemmelse, mener NVE at Statnett som systemansvarlig har den nødvendige fleksibilitet til å manøvrere sine plikter innenfor denne bestemmelsen slik at det sikres samfunnsmessige rasjonelle løsninger ved samordning av driftstanser.

Ad innspill 6: NVE forutsetter at systemansvarlig gjør de nødvendige vurderinger ved samordning av driftstanser, herunder kartlegger konsekvenser for konsesjonærer i underliggende nett, der hvor dette er naturlig. NVE ser det imidlertid ikke hensiktsmessig å detaljere de evalueringene systemansvarlig skal gjøre som ledd i prosessen med samordning av driftstanser. Alle systemansvarlig sine vedtak etter annet ledd er ordinære enkeltvedtak etter forvaltningsloven, og kan påklages.

Ad innspill 7: Ved innføring av ”rimelig tid” i første ledd, som allerede gjelder for dagens bestemmelse, mener NVE at Statnett som systemansvarlig har den nødvendige fleksibilitet til å manøvrere sine plikter i henhold til annet ledd, slik at de mest samfunnsmessig rasjonelle løsninger for samordning av driftstanser lar seg realisere.

Ad innspill 8: NVE presiserer at det er systemansvarlig som har kompetanse til å vedta planlagte og ikke planlagte driftstanser i regional- og sentralnettet og tilknyttede produksjonseenheter, som kan påvirke andre konsesjonærer. Forutsetningen ”som kan påvirke andre konsesjonærer” fremkommer klart av første ledd, men ikke av tredje ledd.

NVE justerer derfor ordlyden i tredje ledd for å presisere dette. Det presiseres også konsesjonærenes plikt til å melde behov for driftsstans som følge av uforutsette hendelser, uten ugrunnet opphold.

Ad innspill 9: NVE er enig i Statnetts påpekning.

Ad innspill 10: Omprioritering vil blant annet omfatte flytting av tidspunktene for oppstart eller avslutning av driftsstans. Det vil være å anse som en omprioritering dersom slik flytting må skje som følge av uforutsette hendelser. Avlysning av revisjon er også å anse som omprioritering.

Ad innspill 11: Merkostnadene for konsesjonærer og systemansvarlig som følge av en eventuell omprioritering, må være kjent før det fattes vedtak om omprioritering og veies opp mot gevinsten ved å omprioritere. Konsesjonær som initierer en omprioritering skal gis anledning å trekke ønske om omprioritering etter å ha blitt gjort kjent med de økonomiske konsekvensene som denne konsesjonæren må dekke. Den økonomisk skadelidende konsesjonær skal kunne dokumentere sine merkostnader. Systemansvarlig sine kostnader som følge av en omprioritering skal håndteres slik at det benyttes et fast beløp, differensiert for hvorvidt omprioriteringene medfører økte spesialreguleringskostnader eller ikke. Beløpet kan størrelsesreguleres over tid, og kan differensieres for om omprioriteringen skyldes årsaker utenfor konsesjonærens kontroll. De faste beløpene anses som veiledende inntil systemansvarlig fatter enkeltvedtak om beløpets størrelse i den enkelte sak. Systemansvarlig skal ved innvilget omprioritering fatte vedtak om omprioritering etter fjerde ledd, samt vedtak etter femte ledd om hvilken konsesjonær som skal dekke hvilke kostnader overfor hvilke konsesjonærer. Det samsvarer også med høringsforslagets § 27. Vedtak om omprioritering kan være systemkritisk avhengig av hvilket tidspunkt ønske om omprioritering meldes inn. Vedtak om betaling etter femte ledd er ikke systemkritisk. Det gjøres mindre presiseringer i femte ledd for å presisere ovennevnte.

Ad innspill 12: Systemansvarlig vil også oppleve kostnader som følge av omprioritering av driftsstanser, herunder administrative kostnader og kostnader ved eksempelvis spesialregulering. For at kostnadsbildet for den som initierer omprioritering skal kunne ta hensyn til et forutsibart beløp, mener NVE det er mest hensiktsmessig at systemansvarlig sine kostnader i denne sammenhengen fremsettes som et fast beløp, men som differensieres etter om spesialregulering skal benyttes, om omprioriteringen skyldes årsaker utenfor konsesjonærens kontroll og størrelsesreguleres over tid. Vedtak etter femte ledd om betaling, jf § 27, kan påklages.

Ad innspill 13: NVE følger opp Statnetts utøvelse av systemansvaret gjennom regelmessige oppfølgingsmøter, tilsynsrevisjoner, årlig rapportering og enkeltsaker. NVE forventer at Statnett under utøvelse av systemansvaret behandler Statnett som anleggseier etter denne bestemmelsen på lik linje med andre anleggseiere.

Ad innspill 14: NVE er enig i at god dialog og godt samarbeid mellom aktørene er essensielt for å fremme de mest rasjonelle løsningene. Betaling i henhold til femte ledd blir aktuelt hver gang det vedtas en omprioritering etter fjerde ledd. Betaling for merkostnader ved omprioritering er viktig av to hensyn, at ikke øvrige aktører skal lide økonomisk tap som direkte følge av en annen konsesjonærs disposisjoner, og at

konsesjonærene skal ha incentiver til ikke å initiere omprioriteringer som ikke er samfunnsmessig rasjonelle.

Ad innspill 15: NVE har gjennom tidligere tilsynsrevisjon med systemansvarlig avdekket behov for å detaljere prosessen rundt betaling ved omprioritering, og dermed ikke enig i kommentaren fra BKK Nett.

Ad innspill 16: NVE tar til etterretning kommentaren fra Statnett, men finner ikke grunnlag for å endre bestemmelsen som følge av dette.

Endelig forskriftstekst:

Ved behov for driftsstanser i regional- og sentralnettet og tilknyttede produksjonsenheter, som kan påvirke andre konsesjonærer, skal konsesjonær sende plan for driftsstans til systemansvarlig i rimelig tid før ønsket tidspunkt for driftsstans. Konsesjonær kan ikke iverksette driftsstans for slike anlegg uten etter vedtak av systemansvarlig.

Systemansvarlig skal samordne og fatte vedtak om konsesjonærenes planlagte driftsstanser i regional- og sentralnettet, og tilknyttede produksjonsenheter. *Planene innsendt etter første ledd, skal inngå som del av beslutningsgrunnlag for vedtak.*

Systemansvarlig skal samordne og fatte vedtak om ikke planlagte driftsstanser i regional- og sentralnettet, og tilknyttede produksjonsenheter, *som kan påvirke andre konsesjonærer. Dette gjelder kun for nødvendige driftsstanser hvis behov oppstår som følge av uforutsette hendelser. Konsesjonær skal melde slike behov til systemansvarlig uten ugrunnet opphold.*

Systemansvarlig kan av eget initiativ eller etter forespørsel fra konsesjonær, omprioritere allerede fastlagte driftsstanser.

Dersom omprioritering etter fjerde ledd påfører systemansvarlig eller andre konsesjonærer kostnader, skal den som initierer omprioriteringen betale for disse kostnadene. Systemansvarlig skal bære kostnadene ved omprioritering som skyldes driftsforstyrrelser eller andre forhold som gjør at tilfredsstillende leveringskvalitet ikke kan opprettholdes. Systemansvarlig vedtar betalingens størrelse og hvem som skal dekke hvilke kostnader overfor hvilke konsesjonærer. Betaling skal skje til den økonomisk skadelidende konsesjonær. Økte kostnader for systemansvarlig som følge av omprioritering etter fjerde ledd, skal håndteres slik at systemansvarlig ved vedtak i den enkelte sak, fastsetter det beløp som skal innbetales. Beløpet for systemansvarlig sine kostnader skal gjenspeile hvorvidt omprioriteringen medfører økte spesialreguleringskostnader, kan størrelsesreguleres over tid og kan differensieres i forhold til om omprioriteringen skyldes årsaker utenfor konsesjonærens kontroll. Underlaget for konsesjonærenes kostnader ved omprioritering skal dokumenteres, og arkiveres av systemansvarlig i 10 år.

3.11 § 21 Systemvern

Høringsdokumentets forslag:

Systemansvarlig kan kreve installasjon og drift av utstyr for automatiske inngrep i kraftsystemet for å unngå sammenbrudd eller for å øke overføringsgrenser i regional- og sentralnettet (systemvern).

Hendelsesstyrt systemvern som innebærer utkobling av sluttbrukere tilknyttet distribusjonsnett, kan kun benyttes som midlertidig tiltak. Ved etablering av slike systemvern, skal systemansvarlig skriftlig rapportere dette til Norges vassdrags- og energidirektorat sammen med en fremdriftsplan for avvikling av systemvernet.

Systemansvarlig skal betale for kostnadene forbundet med systemvern. Dette gjelder systemvern etablert som følge av vedtak etter første ledd, og øvrig systemvern i regional- og sentralnettet hvis systemansvarlig ikke informerer konsesjonær om at dette kan fjernes. Kostnadene skal dekke installasjon, drift og vedlikehold av vern og sambandsløsninger. Når systemvern innebærer utkobling av produksjon eller forbruk, skal også kostnader for utkoblingsobjektene som følge av aktivering og utløsning av vern inngå. Kostnader ved utkobling av sluttbrukere tilknyttet distribusjonsnett, dekkes gjennom KILE-ordningen, jf kapittel 9 i forskrift 3. mars 1999 nr 302 om økonomisk og teknisk rapportering, inntektsramme for nettvirksomheten og tariffes. Dersom frekvensstyrt systemvern løser ut sluttbrukere tilknyttet distribusjonsnett uten at feil har inntruffet i det norske kraftsystemet, regnes systemansvarlig som ansvarlig konsesjonær etter § 2A-3 i forskrift 30. november 2004 nr 1557 om leveringskvalitet i kraftsystemet.

Systemansvarlig treffer vedtak om aktivering og deaktivering av systemvern i regional- og sentralnettet.

Konsesjonær kan ikke installere, idriftsette, aktivere eller deaktivere systemvern i regional- og sentralnettet uten etter vedtak av systemansvarlig.

Høringsinstansenes innspill:

Innspill 1: Norsk Industri mener det er positivt at NVE engasjerer seg i spørsmålet om økonomisk kompensasjon i forbindelse med systemvern, men de ønsker en bredere debatt om organiseringen av dette. Norsk Industri ønsker at den økonomiske kompensasjonen skal reflektere den samfunnsøkonomiske nytten ved systemvern. De foreslår at det etableres en markedsløsning for systemvern, og mener dette vil gi en mer optimal utnyttelse av ressursene og riktig pris.

Norsk Industri og Hydro mener videre det er uheldig at NVE foreslår begrensninger når det gjelder bruk av hendelsesstyrt systemvern for sluttbrukere tilknyttet distribusjonsnett. De mener en kombinasjon av markedsløsning for systemvern og innføring av AMS, vil kunne gi muligheter for deltagelse fra sluttbrukere tilknyttet distribusjonsnett.

Hydro mener også at systemvern bør baseres på markedsmessige løsninger, og henviser til blant annet forskriftens § 4 bokstav d). Hydro foreslår at § 21 endres til:

”Systemansvarlig skal tilrettelegge for systemvern gjennom i størst mulig grad å utvikle markedsløsninger for anskaffelse av nødvendig volum og geografisk spredning.

For å opprettholde ansvarlig drift kan systemansvarlig ~~kan~~ kreve installasjon og drift av utstyr for automatiske inngrep i kraftsystemet for å unngå sammenbrudd eller for å øke overføringsgrenser i regional- og sentralnettet (systemvern). ~~Systemansvarlig skal betale for kostnadene ved slike pålegg.~~ *Betaling for slike pålegg skal så langt som mulig følge markedsmessige prinsipper.*

Konsesjonær kan ikke idriftsette, aktivere eller deaktivere systemvern uten etter vedtak av systemansvarlig.”

Innspill 2: BKK nett er enig i prinsippet om at systemansvarlig skal dekke kostnadene for utkoblingsobjekter i regional- og sentralnettet (hendelsesstyrt belastningsfrakoblingsvern).

Innspill 3: BKK Nett foreslår å endre ”forbruk” med ”sluttbruker”.

Innspill 4: Eidsiva Nett stiller spørsmål om forslag til nytt annet ledd også gjelder for frekvensstyrte systemvern.

Innspill 5: Hydro viser til en klagesak om frekvensstyrt belastningsfrakoblingsvern i 2004 (Falconbridge) og at NVE den gang påpekte at betalingsordninger bør utredes og samordnes på nordisk nivå. Hydro deler dette synet, men registrerer ingen forsøk på dette så langt, og heller ikke i nåværende forslag til endring av bestemmelsen.

Innspill 6: Hydro mener det er en utfordring å fastslå hva som er dokumenterbare reelle kostnader av belastningsfrakoblingsvern isolert sett, og at dette samtidig representerer en ulempe og risiko.

Innspill 7: Statnett har merknader til flere ledd. Ad tredje ledd foreslår systemansvarlig å endre ordlyden i annet punktum til ”(...) dersom systemansvarlig ikke vedtar at dette kan fjernes.” Ad fjerde punktum foreslår Statnett å endre ordlyden til ”(...) aktivering og utløsning av vern dekkes.”

NVEs merknader:

Ad innspill 1: NVE er ikke enig med Norsk Industri og Hydro om at det bør etableres en markedsløsning for systemvern. Systemvern er et virkemiddel som systemansvarlig kan benytte under driften av kraftsystemet for å oppnå økt utvekslingskapasitet eller forbedret drifts- eller forsyningssikkerhet. Systemansvarlig skal betale for kostnadene som følge av systemvern, hvilket er nærmere presisert i [1]. Når det gjelder grunnlag for forslaget henvises til argumentasjon i nevnte dokument.

Ad innspill 2: NVE registrerer BKK Netts støtte til NVEs presisering av forskriften når det gjelder dekking av kostnadene ved systemvern.

Ad innspill 3: NVE er enig med BKK Nett, og endrer ”forbruk” til ”sluttbruker” i forskriftsteksten.

Ad innspill 4: Nei, annet ledd gjelder ikke for frekvensstyrte systemvern.

Ad innspill 5: NVEs nåværende syn på spørsmål om betaling for systemvern, er det som ble presentert i [1].

Ad innspill 6: NVE mener det må være de reelle kostnader som skal legges til grunn, og forventer at konsesjonærene dokumenterer de kostnadselementene de ønsker dekket. Man skal ha dekket sine kostnader, men ikke en økt gevinst i tillegg til dette.

Ad innspill 7: NVE er enig disse forslagene fra Statnett, og vil gjøre tilsvarende korrigeringer i forskriftsteksten.

Endelig forskriftstekst:

Systemansvarlig kan kreve installasjon og drift av utstyr for automatiske inngrep i kraftsystemet for å unngå sammenbrudd eller for å øke overføringsgrenser i regional- og sentralnettet (systemvern).

Hendelsesstyrt systemvern som innebærer utkobling av sluttbrukere tilknyttet distribusjonsnett, kan kun benyttes som midlertidig tiltak. Ved etablering av slike systemvern, skal systemansvarlig skriftlig rapportere dette til Norges vassdrags- og energidirektorat sammen med en fremdriftsplan for avvikling av systemvernet.

Systemansvarlig skal betale for kostnadene forbundet med systemvern. Dette gjelder systemvern etablert som følge av vedtak etter første ledd, og øvrig systemvern i regional- og sentralnettet hvis systemansvarlig ikke vedtar at dette kan fjernes. Kostnadene skal dekke installasjon, drift og vedlikehold av vern og sambandsløsninger. Når systemvern innebærer utkobling av produsenter eller sluttbrukere, skal også kostnader for utkoblingsobjektene som følge av aktivering og utløsning av vern dekkes. Kostnader ved utkobling av sluttbrukere tilknyttet distribusjonsnett, dekkes gjennom KILE-ordningen, jf kapittel 9 i forskrift 3. mars 1999 nr 302 om økonomisk og teknisk rapportering, inntektsramme for nettvirksomheten og tariffer. Dersom frekvensstyrt systemvern løser ut sluttbrukere tilknyttet distribusjonsnett uten at feil har inntruffet i det norske kraftsystemet, regnes systemansvarlig som ansvarlig konsesjonær etter § 2A-3 i forskrift 30. november 2004 nr 1557 om leveringskvalitet i kraftsystemet.

Systemansvarlig kan pålegge konsesjonær å aktivere og eller deaktivere systemvern i regional- og sentralnettet.

Konsesjonær kan ikke installere, idriftsette, aktivere eller deaktivere systemvern i regional- og sentralnettet uten etter vedtak av systemansvarlig.

3.12 § 23 Opplysningsplikt

Høringsdokumentets forslag:

De som omfattes av denne forskriften skal gi systemansvarlig de opplysninger som er nødvendige for å utføre *den* systemansvarliges oppgaver, herunder av eget tiltak orientere om forhold i egne anlegg som er av betydning for sikker drift, effektiv utnyttelse og utvikling av kraftsystemet.

De som omfattes av denne forskriften skal gi systemansvarlig de opplysninger som systemansvarlig blir pålagt av Norges vassdrags- og energidirektorat å samle inn.

Høringsinstansenes innspill:

Energi Norge mener forslaget til annet ledd bør strykes. De mener dette gir NVE hjemmel til å flytte deler av NVEs forvaltningsoppgaver over på systemansvarlig med tilhørende kostnader. De mener videre dette vil skje uten kontroll av nytten relatert informasjonshentningen. Energi Norge mener dette er en uryddig praksis.

Hafslund Nett mener den foreslåtte endringen medfører en utvidelse av opplysningsplikten til konsesjonærene utover det som er nødvendig for å sikre forskriftens formål. De mener systemansvarlig overtar deler av saksbehandlerrollen til NVE. De mener dette er prinsipielt feil, og anbefaler videreføring av eksisterende bestemmelse.

Statnett ber om at NVE holder antallet innsamlinger på vegne av NVE på et minimum.

NVEs merknader:

Det henvises til [1] når det gjelder bakgrunn for forslaget. NVE tar de innkomne høringskommentarene til etterretning, men kan ikke se at merknadene gir grunn til å trekke eller endre forslaget. NVE vil legge vekt på å begrense slik innsamling av systemansvarlig, men benytte dette hvor NVE finner dette hensiktsmessig. Endelig forskriftstekst samsvarer med høringsdokumentets forslag.

Endelig forskriftstekst:

De som omfattes av denne forskriften skal gi systemansvarlig de opplysninger som er nødvendige for å utføre *den* systemansvarliges oppgaver, herunder av eget tiltak orientere om forhold i egne anlegg som er av betydning for sikker drift, effektiv utnyttelse og utvikling av kraftsystemet.

De som omfattes av denne forskriften skal gi systemansvarlig de opplysninger som systemansvarlig blir pålagt av Norges vassdrags- og energidirektorat å samle inn.

3.13 § 24 Systemansvarliges rapporteringsplikt

Høringsdokumentets forslag:

Tittel:

Systemansvarliges *generelle* rapporteringsplikt

Innhold:

Systemansvarlig skal informere *relevante aktører* om forhold som er av betydning for utviklingen av et effektivt kraftmarked.

Systemansvarlig skal informere konsesjonærene og systemansvarlige i andre land om forhold som er nødvendig for sikker drift, effektiv utnyttelse og utvikling av deres anlegg, samt om forhold som er av betydning for leveringskvaliteten i området.

Systemansvarlig skal informere Norges vassdrags- og energidirektorat om utviklingen av kraftsystemet og effekt- og energibalansen.

Systemansvarlig skal rapportere til Norges vassdrags- og energidirektorat ethvert betydelig tiltak som begrenser fornybar kraftproduksjon og som gjennomføres for å sikre tilfredsstillende drifts- og forsyningsikkerhet. Med fornybar kraftproduksjon menes produksjon av elektrisk energi basert på fornybare energikilder. Rapporteringen skal beskrive de faktiske forhold, samt angi mulige tiltak for å hindre uønsket reduksjon i fornybar kraftproduksjon.

Høringsinstansenes innspill:

Energi Norge foreslår å stryke "*relevante aktører*" fra første ledd. De er bekymret for at dette innskrenker den opprinnelige informasjonsplikten, og at det er opp til systemansvarlig å definere hvilke aktører som er relevante. Energi Norge mener informasjonsplikten bør omfatte alle aktører med tjenstlig behov. Subsidiært foreslår Energi Norge at "*relevante aktører*" defineres nærmere i forarbeidende, og at det tydelig fremkommer at dette ikke skal benyttes til å skjerme informasjon.

Skagerak Nett mener NVE bør kreve av systemansvarlig at det opprettes et system som sikrer konsesjonærer tilgang til gjeldende vedtak, herunder gjeldende overføringsgrenser. Skagerak Nett mener NVE bør sørge for at systemansvarlig gjør tilgjengelig på en egen webside med begrenset tilgang, tilsvarende informasjon som tidligere ble utgitt på en såkalt "*FoS-CD*".

NVEs merknader:

Med "*relevante aktører*" mener NVE aktører med tjenstlig behov. Slik bestemmelsen opprinnelig lød hadde systemansvarlig plikt til å informere alle aktører uavhengig av behov eller ikke. Når det gjelder konsesjonærers behov for tilgang på åpen offentlig informasjon fra systemansvarlig, kan man be om innsyn i de aktuelle dokumenter. Når det gjelder konsesjonærers behov for tilgang til informasjon som er unntatt offentlighet, herunder maksimale overføringsgrenser for anleggskomponenter i regional- og

sentralnettet, mener NVE dette allerede er sikret gjennom annet regelverk, gitt tilfredsstillende sikkerhetsavtale eller taushetserklæring. Se også merknad til ny § 16a.

Endelig forskriftstekst:

Tittel:

Systemansvarliges *generelle* rapporteringsplikt

Innhold:

Systemansvarlig skal informere *relevante aktører* om forhold som er av betydning for utviklingen av et effektivt kraftmarked.

Systemansvarlig skal informere konsesjonærene og systemansvarlige i andre land om forhold som er nødvendig for sikker drift, effektiv utnyttelse og utvikling av deres anlegg, samt om forhold som er av betydning for leveringskvaliteten i området.

Systemansvarlig skal informere Norges vassdrags- og energidirektorat om utviklingen av kraftsystemet og effekt- og energibalansen.

Systemansvarlig skal rapportere til Norges vassdrags- og energidirektorat ethvert betydelig tiltak som begrenser fornybar kraftproduksjon og som gjennomføres for å sikre tilfredsstillende drifts- og forsyningsikkerhet. Med fornybar kraftproduksjon menes produksjon av elektrisk energi basert på fornybare energikilder. Rapporteringen skal beskrive de faktiske forhold, samt angi mulige tiltak for å hindre uønsket reduksjon i fornybar kraftproduksjon.

3.14 § 26a Overtredelsesgebyr

Høringsdokumentets forslag:

Ved overtredelse av bestemmelsene i §§ 5-9, 11-22, 23, 24 og 27 kan det ilegges overtredelsesgebyr.

Høringsinstansenes innspill:

Energi Norge mener høringsforslaget er fornuftig. De mener imidlertid også at NVE bør vurdere å innføre hjemmelsgrunnlag til å kunne ilegge overtredelsesgebyr ved overtredelse av § 22a om svært anstrengte kraftsituasjoner. Energi Norge begrunner dette i at systemansvarlig har et ansvar for kontinuerlig å vurdere og foreslå tiltak for å håndtere svært anstrengte kraftsituasjoner, men at de virkemidlene som til i dag er utviklet, synes å ha blitt liggende fast.

Statnett har ingen innvendinger til innføring av overtredelsesgebyr for de foreslåtte bestemmelser, men ber om at det angis i forskriftsteksten hvem som kan ilegge overtredelsesgebyr.

NVEs merknader:

NVE mener at bestemmelsen i § 22a ikke er egnet som en bestemmelse hvor det kan bli aktuelt å ilegge overtredelsesgebyr. NVE ser heller ikke et behov for dette, og foreslo derfor ikke i høringsforslaget å inkludere § 22a i denne omgang.

Når det gjelder merknadene til bestemmelsenes ordlyd, vises det til NOU 2003:15 ”*Fra bot til bedring*” pkt. 13.3.1.2 side 215 annen spalte:

”Forskriftsbestemmelsen kan etter utvalgets oppfatning normalt begrenses til å angi hvilke av handlingsnormene i forskriften som skal kunne utløse administrativ sanksjon. Personell kompetanse og skyldkrav fremgår av sanksjonsbestemmelsen i loven.”

NVE vil derfor, som tidligere, ikke angi i forskriftsteksten hvem som kan angi overtredelsesgebyr.

Endelig forskriftstekst:

Ved overtredelse av bestemmelsene i §§ 5-9, 11-22, 23, 24 og 27 kan det ilegges overtredelsesgebyr.

3.15 § 27 Betaling

Høringsdokumentets forslag:

Betaling etter § 8 sjuende ledd, § 9 første ledd, § 15 fjerde og siste ledd, § 17 siste ledd og § 21 tredje ledd skal fastsettes ved vedtak av systemansvarlig. *Systemansvarlig skal treffe slike vedtak uten ugrunnet opphold. Konesjonærer som omfattes av vedtak etter § 21 første ledd, kan kreve utsatt virkning inntil vedtak om betaling er truffet.*

Høringsinstansenes innspill:

Energi Norge støtter NVEs forslag om at vedtak om betaling skal fattes uten ugrunnet opphold. Energi Norge mener videre at bestemmelsens siste punktum om mulighet til å kreve utsatt virkning, er et fornuftig grep som gir sterkere incentiver til systemansvarlig om å fatte vedtak om godtgjørelse raskt. Energi Norge mener dette er et virkemiddel NVE også bør introdusere for øvrige systemtjenester der systemansvarlig fatter vedtak om prinsipper, leveranser og godtgjørelser.

Statnett mener første ledd siste punktum er unødvendig, gitt foreslått nytt annet punktum. De peker videre på at det av hensyn til forsyningssikkerheten kan være behov for en rask effektivering av et vedtak om systemvern, men at et vedtak om betaling uten ugrunnet opphold kan ta noe lenger tid, blant annet for å fremskaffe nødvendig underlag for betaling.

NVEs merknader:

NVE registrerer at høringsinstansene støtter nytt annet punktum om at vedtak om betaling skal fattes uten ugrunnet opphold. Når det gjelder forslag til siste punktum om at ”Konsesjonærer som omfattes av vedtak etter § 21 første ledd, kan kreve utsatt virkning inntil vedtak om betaling er truffet”, er NVE enig med Statnett at dette kan anses unødvendig gitt innstramningen som følger av nytt annet punktum.

Endelig forskriftstekst:

Betaling etter § 8 syvende ledd, § 9 første ledd, § 15 fjerde og siste ledd, § 17 siste ledd og § 21 tredje ledd skal fastsettes ved vedtak av systemansvarlig. *Systemansvarlig skal treffe slike vedtak uten ugrunnet opphold.*

3.16 § 28 Forholdet til forvaltningsloven og offentliglova

Høringsdokumentets forslag:

Forvaltningsloven og offentliglova gjelder i saker hvor systemansvarlig treffer enkeltvedtak.

Systemansvarliges vedtak etter denne forskriften kan påklages til Norges vassdrags- og energidirektorat. Vedtak i klagesak kan ikke påklages.

Avgjørelser fattet i medhold av § 5, § 6, § 7 annet ledd, § 8, § 9 første ledd første punktum, § 11, § 12 annet til femte ledd, § 13 annet og tredje ledd, § 15, § 16, § 17 tredje ledd og § 21 fjerde ledd er systemkritiske vedtak.

Avgjørelser fattet i medhold av § 17 fjerde ledd defineres som systemkritisk kun dersom tiden frem til iverksettelse er for kort til å tillate klageadgang for involverte aktører.

Systemkritiske vedtak skal av systemansvarlig betegnes som systemkritiske vedtak overfor de berørte parter. Dersom systemkritiske vedtak hvor systemansvarlig pålegger andre konsesjonærer en aktiv handling, fattes muntlig, skal systemansvarlig så snart som mulig sende de berørte aktørene skriftlig bekreftelse på tidspunktet for når det er truffet et systemkritisk vedtak samt innholdet i vedtaket.

Systemkritiske vedtak er unntatt forvaltningsloven kap. IV-VI og VIII.

Systemansvarlig skal etablere et system for arkivering og loggføring av systemkritiske vedtak. Systemet skal vise antall vedtak per bestemmelse i denne forskriften, samt de enkelte systemkritiske vedtak som er fattet.

Systemansvarlig skal gjennomføre taleregistrering av alle telefonsamtaler mellom systemansvarlig og andre konsesjonærer når det fattes systemkritiske vedtak. Systemansvarlig skal lagre taleregistreringen i 6 måneder. Systemansvarlig skal sørge for at det kun er Norges vassdrags- og energidirektorat som får tilgang til registreringene.

Høringsinstansenes innspill:

Innspill 1: Energi Norge fremhever at systemansvarlig kan fatte systemkritiske vedtak. Slike vedtak er unntatt for en rekke av forvaltningslovens bestemmelser, blant annet aktørenes mulighet til innsyn og muligheten for å påklage og etterprøve systemansvarligs vurdering. I driften av kraftsystemet er det behov for denne type vedtak. Imidlertid er dette et stort inngrep i aktørenes rettigheter og bør begrenses til et minimum. Etter Energi Norges vurdering er det nødvendig med en grundig gjennomgang av intensjon og praksis ved ordningen. Forskriften bør sikre at systemansvarlig oppfattes som en nøytral og ikke-diskriminerende utøver av systemansvaret, slik at avgjørelser eller tiltak fra systemansvarliges side ikke utsettes på en slik måte at de leder til at vedtak blir systemkritiske. Det bør etableres mekanismer som sikrer berørte aktører innsyn i arbeid knyttet til slike vedtak, samt straffemekanismer for systemansvarlig dersom forberedelser og gjennomføring ikke har blitt håndtert i tråd med intensjonene.

Energi Norge mener inngrep og begrensninger i aktørenes mulighet for innsyn og påvirkning av forvaltningsmessige pålegg og vedtak er alvorlig. De støtter en tettere oppfølging av systemansvarlig sin bruk av systemkritiske vedtak. Energi Norge anbefaler en bred gjennomgang av hele problemstillingen med sikte på at dette virkemiddelet brukes mer presist, funderes på solid beslutningsunderlag, og at behov, beslutningsunderlag og vurderinger i ettertid er åpent tilgjengelig for de som berøres. Energi Norge peker videre på at det i denne sammenhengen bør vurderes om ulike økonomiske incentivordninger kan benyttes for å legge til rette for en bedre bruk av slike vedtak, for eksempel overtredelsesgebyr eller økonomisk ansvar for systemansvarlig, dersom systemkritiske vedtak gjennomføres uten nødvendig grundige forarbeider og dokumenterbar begrunnelse.

Energi Norge anbefaler NVE å introdusere et ledd i bestemmelsen som sikrer en grundig kontroll i etterkant av de systemkritiske vedtak systemansvarlig foretar.

Innspill 2: KS Bedrift Energi mener det er positivt at det blir en klar loggføring og bekreftelse av systemkritiske vedtak hos Statnett, jf høringsforslagets siste ledd.

Innspill 3: Statnett har merknader til flere ledd. Ad tredje ledd mener Statnett at § 17 fjerde ledd alltid bør betegnes som systemkritisk vedtak. Ad fjerde ledd mener Statnett det er umulig å avgjøre hvorvidt det er tid til å tillate full klageadgang eller ikke. De mener bestemmelsen er formulert for upresist. Statnett mener alle avgjørelser etter fjerde ledd må være systemkritiske.

Innspill 4: Ad femte ledd mener systemansvarlig at første punktum er en tilstrekkelig presisering for å stramme inn bestemmelsen. Statnett mener de øvrige punktum er en uthuling av de rettighetene som er knyttet til systemkritiske vedtak, direkte gitt av energiloven. Statnett påpeker at systemansvarlig fatter hver dag svært mange systemkritiske vedtak under utøvelsen av systemansvaret, og de er av den klare oppfatning at en ettersendelse av skriftlige vedtak som bekrefter de muntlige, er unødvendig og svært byråkratisk.

Innspill 5: Ad syvende ledd ber Statnett om at NVE utsetter denne bestemmelsen inntil systemansvarlig har praktiske systemer for en slik loggføring. Statnett mener det ved innføring av elektronisk vaktjournal vil være mye bedre muligheter for loggføring og

arkivering av systemkritiske vedtak. Med dagens system, mener Statnett den foreslåtte bestemmelsen er en uthuling av de rettighetene som er knyttet til systemkritiske vedtak, direkte gitt av energiloven. Statnett påpeker at systemansvarlig fatter hver dag svært mange systemkritiske vedtak under utøvelsen av systemansvaret, og de er av den klare oppfatning at en eksakt loggføring og fordeling av alle de systemkritiske vedtakene virker unødvendig og svært byråkratisk.

Innspill 6: Ad åttende ledd henviser Statnett blant annet til myndighetsområde under Datatilsynet, og viktigheten av at eventuelt lydopptak skjer i henhold til eksisterende regelverk. Statnett ber NVE drøfte forholdet til annet regelverk ved oppsummering av høringskommentarene.

NVEs merknader:

Ad innspill 1: Systemkritiske vedtak er nødvendig for en del avgjørelser under utøvelsen av systemansvaret. Antall bestemmelser i systemansvarsforskriften hvor det kan fattes systemkritiske vedtak er imidlertid begrenset. NVE mener man denne gangen har fremmet forslag som vil bidra til å sikre at forskriftens formålsbestemmelse i større grad oppnås. NVE vil fortløpende vurdere om systemansvaret utøves på en nøytral og ikke-diskriminerende måte. NVE mener imidlertid systemkritiske vedtak ikke er egnet å forfølge med straffemekanismer. NVE vil presisere at systemkritiske vedtak er unntatt fra forvaltningsloven kapittel IV-VI og VIII, herunder krav til saksforberedelse, begrunnelse for vedtak og klagebehandling. NVE kan likevel med utgangspunkt i et konkret hendelsesforløp hvor det er fattet et systemkritisk vedtak, vurdere hvorvidt systemansvarlig har opptrådt i tråd med prinsippene for utøvelse av systemansvaret slik disse er fastsatt i systemansvarsforskriften § 4, herunder om systemansvarlig har opptrådt nøytralt og ikke-diskriminerende overfor aktører som omfattes av nevnte forskrift. Likeledes kan NVE kontrollere hvorvidt aktører det er fattet systemkritisk vedtak overfor, har overholdt lydighetsplikten.

Ad innspill 2: NVE registrerer at KS Bedrift Energi er positive til innføring av taleregistrering, jf siste ledd.

Ad innspill 3: NVE er uenig med Statnett at § 17 fjerde ledd alltid bør betegnes som systemkritisk vedtak. Dersom det søkes om omprioritering i tilstrekkelig tid forut for tidspunkt for opprinnelig vedtatt driftsstans, mener NVE det er meningsløst at et vedtak om omprioritering skal være systemkritisk. NVE er imidlertid enig i at det bør presiseres nærmere med hensyn til når vedtak etter § 17 fjerde ledd skal gjennomføres som systemkritisk vedtak eller ikke. NVE mener systemansvarlig bør være i stand til å gjennomføre en ordinær vedtaksprosess dersom det søkes om omprioritering senest tre måneder før tidspunkt for opprinnelig vedtatt driftsstans. Endelig forskriftstekst justeres slik at tidsskillet på tre måneder fremkommer.

Ad innspill 4: NVEs hensikt med å foreslå nytt femte ledd fremgår av [1]. Hensikten med å stille krav til skriftlig bekreftelse er knyttet til oppfølging av de systemkritiske vedtak som ikke etterleves av konsesjonær. NVE er enig med Statnett at det ikke bør være påkrevd at absolutt alle systemkritiske vedtak som fattes muntlig, skal bekreftes skriftlig.

NVE justerer forskriftsteksten i tråd med dette, men mener intensjonen med høringsforslaget er opprettholdt.

Ad innspill 5: Siste del av siste punktum i forslag til nytt syvende ledd, strykes, som følge av justeringene i femte ledd. For øvrig mener NVE det ikke er grunnlag for å utsette implementering av nytt syvende ledd. For systemkritiske vedtak relatert noen av bestemmelsene kan det dog være nødvendig at systemansvarlig, inntil bedre systemer er på plass, angir anslag når det gjelder antall systemkritiske vedtak. Det vises her til fremstilling presentert av systemansvarlig i [3].

Ad innspill 6: Det er ulike regelverk og hensyn som gjør seg gjeldende ved etablering av taleregistrering. Datatilsynet fikk høringsforslaget tilsendt, men sendte ikke høringsinnspill. NVE har hatt muntlig kontakt med Datatilsynet, og henviser i denne forbindelse til www.datatilsynet.no/Teknologi/Lydopptak/. NVE forventer at systemansvarlig ved etablering av et system for taleregistrering, gjør dette i tråd med de regelverk som eksisterer, herunder personopplysningsloven. NVE har forståelse for at det kan ta noe tid å etablere et slikt system. Åttende ledd vil derfor først tre i kraft 1.1.2014.

Endelig forskriftstekst:

Forvaltningsloven og offentleglova gjelder i saker hvor systemansvarlig treffer enkeltvedtak.

Systemansvarliges vedtak etter denne forskriften kan påklages til Norges vassdrags- og energidirektorat. Vedtak i klagesak kan ikke påklages.

Avgjørelser fattet i medhold av §§ 5, 6, 7 annet ledd, 8, 9 første ledd første punktum, 11, 12 annet til femte ledd, 13 annet og tredje ledd, 15, 16, 17 tredje ledd og 21 fjerde ledd er systemkritiske vedtak.

Avgjørelser fattet i medhold av § 17 fjerde ledd defineres som systemkritisk dersom søknad om omprioritering sendes systemansvarlig når det er mindre enn tre måneder igjen til tidspunkt for opprinnelig vedtatt driftsstans.

Systemkritiske vedtak skal av systemansvarlig betegnes som systemkritiske vedtak overfor de berørte parter. Dersom systemkritiske vedtak hvor systemansvarlig pålegger andre konsesjonærer en aktiv handling, fattes muntlig, og hvor konsesjonær ikke etterlever det systemkritiske vedtaket, skal systemansvarlig så snart som mulig oversende konsesjonær skriftlig bekreftelse på tidspunktet for når det er truffet et systemkritisk vedtak samt innholdet i vedtaket.

Systemkritiske vedtak er unntatt forvaltningsloven kapittel IV-VI og VIII.

Systemansvarlig skal etablere et system for arkivering og loggføring av systemkritiske vedtak. Systemet skal vise antall vedtak per bestemmelse i denne forskriften.

Systemansvarlig skal gjennomføre taleregistrering av alle telefonsamtaler mellom systemansvarlig og andre konsesjonærer når det fattes systemkritiske vedtak. Systemansvarlig skal lagre taleregistreringen i 6 måneder. Norges vassdrags- og energidirektorat skal på forespørsel ha tilgang til registreringene.

4 Endelig forskriftstekst

Forskrift om endring av forskrift om systemansvaret i kraftsystemet

Fastsatt av Norges vassdrags- og energidirektorat 7. desember 2012 med hjemmel i forskrift 7. desember 1990 nr. 959 om produksjon, omforming, overføring, omsetning, fordeling og bruk av energi m.m. (energilovforskriften) § 9-1, gitt med hjemmel i lov 29. juni 1990 nr. 50 om produksjon, omforming, overføring, omsetning, fordeling og bruk av energi m.m § 10-6.

I.

I forskrift 7. mai 2002 nr 448 om systemansvaret i kraftsystemet gjøres følgende endringer:

§ 5 skal lyde:

Systemansvarlig skal håndtere alle flaskehalsen i regional- og sentralnettet.

Systemansvarlig skal fastsette elspotområder for å håndtere store og langvarige flaskehalsen i regional- og sentralnettet.

Systemansvarlig skal normalt fastsette separate elspotområder ved forventet energiknapphet i et avgrenset geografisk område.

Flaskehalsen i regional- og sentralnettet som ikke håndteres ved bruk av elspotområder, skal systemansvarlig normalt håndtere ved bruk av regulerkraftmarkedet. Merkostnaden ved å fravike normal rekkefølge for effektivering av regulerkraft skal dekkes av systemansvarlig.

Systemansvarlig skal informere aktørene i kraftmarkedet om fastsatte elspotområder i rimelig tid før de tas i bruk. Systemansvarlig skal skriftlig informere Norges vassdrags- og energidirektorat før øvrige aktører informeres.

§ 6 skal lyde:

Systemansvarlig skal fastsette maksimalt tillatt handel av energi mellom elspotområder på timebasis (handelsgrenser).

Systemansvarlig skal informere aktørene i kraftmarkedet om fastsatte handelsgrenser i rimelig tid før de tas i bruk.

§ 7 skal lyde:

Konsesjonær i regional- og sentralnettet skal utarbeide og skriftlig rapportere til systemansvarlig oversikt over egne anleggsdelers maksimale overføringsgrenser. Dersom systemansvarlig mener innrapporterte maksimale overføringsgrenser er satt for lave, skal systemansvarlig skriftlig rapportere dette til NVE. Dersom systemansvarlig er enig i de innrapporterte overføringsgrenser skal systemansvarlig ved vedtak godkjenne oversikten.

Systemansvarlig kan fastsette driftsmessige overføringsgrenser i regional- og sentralnettet. *De driftsmessige overføringsgrensene skal ikke medføre overskridelse av anleggsdelenes maksimale overføringsgrenser uten etter avtale med konsesjonæren.*

Systemansvarlig har ansvar for at overføringsgrenser fastsatt i medhold av annet ledd blir overholdt.

Systemansvarlig skal sørge for systemer og rutiner som sikrer en effektiv rapportering i henhold til første ledd.

Systemansvarlig skal skriftlig rapportere til Norges vassdrags- og energidirektorat, dersom konsesjonærer ikke oppfyller sin plikt i henhold til første ledd første punktum.

§ 12 skal lyde:

Konsesjonær skal utarbeide og skriftlig rapportere til systemansvarlig plan for effektiv gjenoppretting av normal drift av egne anlegg, ved driftsforstyrrelser i regional- og sentralnettet og tilknyttede produksjonsenheter. *Systemansvarlig skal ved vedtak godkjenne planen eller pålegge endringer.*

Systemansvarlig skal samordne inngrep ved driftsforstyrrelser som berører flere konsesjonærer.

Systemansvarlig skal fastsette hvem som skal utøve frekvensreguleringen i et område som midlertidig er uten fysisk tilknytning til tilgrensende overføringsnett.

Systemansvarlig kan i vanskelige driftssituasjoner rekvirere effekttilgang ved å kreve at all tilgjengelig regulerytelse innenfor produksjon og forbruk anmeldes i regulerkraftmarkedet, etter at prisen i elspotmarkedet er satt.

Systemansvarlig kan ved driftsforstyrrelser kreve å få benytte all tilgjengelig regulerbar effekt i produksjonsapparatet til å gjenopprette normal drift. Ikke anmeldt produksjon prissettes til elspotområdets regulerkraftpris, dersom ikke annet er avtalt.

Systemansvarlig skal utarbeide og til enhver tid ha tilgjengelig en oversikt over produksjonsenheter som har teknisk evne til å utøve frekvensregulering i et område som midlertidig er uten fysisk tilknytning til tilgrensende overføringsnett, og produksjonsenheters evne til oppstart uten ekstern forsyning.

Systemansvarlig skal sørge for systemer og rutiner som sikrer en effektiv rapportering i henhold til første ledd.

Systemansvarlig skal skriftlig rapportere til Norges vassdrags- og energidirektorat, vedtak fattet i medhold av fjerde og femte ledd samt dersom konsesjonærer ikke oppfyller sin plikt i henhold til første ledd første punktum.

§ 13 skal lyde:

Konsesjonær skal utarbeide og *skriftlig rapportere til systemansvarlig* plan for å håndtere tvangsmessig utkobling av forbruk. *Systemansvarlig skal ved vedtak godkjenne planen eller pålegge endringer.*

Systemansvarlig kan ved effektknapphet i kraftsystemet pålegge konsesjonær å foreta kortvarig tvangsmessig utkobling av forbruk. Pålegget skal omfatte utkoblingens størrelse og forventet varighet, og kan i tillegg angi hvilke kundegrupper som skal kobles ut. Innkobling av forbruk kan ikke skje uten etter vedtak fra systemansvarlig. Systemansvarlig regnes som ansvarlig konsesjonær etter § 2A-3 i forskrift 30. november 2004 nr. 1557 om leveringskvalitet i kraftsystemet.

Systemansvarlig kan under større driftsforstyrrelser pålegge konsesjonær å foreta kortvarig tvangsmessig utkobling av forbruk. Pålegget skal omfatte utkoblingens størrelse og forventet varighet, *og kan i tillegg angi hvilke kundegrupper som skal kobles ut.* Innkobling av forbruk kan ikke skje uten etter vedtak fra systemansvarlig. Ansvarlig konsesjonær for driftsforstyrrelsen fastsettes i medhold av § 2A-3 i forskrift 30. november 2004 nr. 1557 om leveringskvalitet i kraftsystemet.

Systemansvarlig skal sørge for systemer og rutiner som sikrer en effektiv rapportering i henhold til første ledd.

Systemansvarlig skal skriftlig rapportere til Norges vassdrags- og energidirektorat, vedtak fattet i medhold av annet og tredje ledd samt dersom konsesjonærer ikke oppfyller sin plikt i henhold til første ledd første punktum.

§ 14 skal lyde:

Konsesjonær skal informere systemansvarlig om planer for nye anlegg eller endring av egne anlegg *i eller* tilknyttet regional- *eller* sentralnettet, når andre konsesjonærer blir berørt av dette. Systemansvarlig skal fatte vedtak om godkjenning av nye anlegg eller endringer *i eksisterende anlegg før disse kan idriftsettes.*

Områdekonsesjonær skal informere systemansvarlig om planer for nye eller endringer i eksisterende produksjonsanlegg i eget distribusjonsnett når disse planene kan ha vesentlig betydning for driften og utnyttelsen av regional- *eller* sentralnettet. Systemansvarlig kan fatte vedtak vedrørende anleggenes funksjonalitet.

Systemansvarlig skal sørge for systemer og rutiner som sikrer en effektiv informering i henhold til første og annet ledd.

Systemansvarlig skal skriftlig rapportere til Norges vassdrags- og energidirektorat, dersom konsesjonærer ikke oppfyller sin plikt i henhold til første ledd første punktum eller annet ledd første punktum.

Ny § 14a skal hete: *Rapportering av anleggsdata ved idriftsettelse*

Ny § 14a skal lyde:

Konsesjonær for anlegg i eller tilknyttet regional- eller sentralnettet, samt konsesjonær for produksjonsenheter tilknyttet distribusjonsnett, plikter skriftlig å rapportere til systemansvarlig senest fire uker før nye anlegg, eller endringer i eksisterende anlegg, skal settes i drift. Rapporteringen skal omfatte opplysninger som angitt på den systemansvarliges internettside.

Systemansvarlig skal fortløpende skriftlig rapportere til Norges vassdrags- og energidirektorat opplysninger innrapportert etter første ledd, etter de krav Norges vassdrags- og energidirektorat setter.

§ 16 skal lyde:

Systemansvarlig kan vedta de til enhver tid driftsbetingede bryterstillinger i regional- og sentralnettet (koblingsbilde). Som grunnlag for slike vedtak skal systemansvarlig så langt det er hensiktsmessig benytte forhåndsdefinerte koblingsbilder.

Konsesjonær skal melde planlagte koblinger som kan påvirke driften av regional- og sentralnettet til systemansvarlig når andre konsesjonærer blir berørt av koblingen. Systemansvarlig skal vedta om kobling kan foretas. Konsesjonær kan ikke utføre slike koblinger uten etter vedtak av systemansvarlig. Ved endring av koblingsbilde etter vedtak av systemansvarlig, skal systemansvarlig informere konsesjonærer som berøres av endringen.

Ny § 16a skal hete: *Detalj skjema*

Ny § 16a skal lyde:

Systemansvarlig skal utarbeide og kontinuerlig oppdatere detalj skjema for regional- og sentralnettet samt tilknyttede forbruks- og produksjonsenheter.

Detalj skjema utarbeidet etter første ledd, skal rapporteres til Norges vassdrags- og energidirektorat innen 1. februar hvert år.

§ 17 skal lyde:

Ved behov for driftsstanser i regional- og sentralnettet og tilknyttede produksjonsenheter, som kan påvirke andre konsesjonærer, skal konsesjonær sende plan for driftsstans til systemansvarlig i rimelig tid før ønsket tidspunkt for driftsstans. Konsesjonær kan ikke iverksette driftsstans for slike anlegg uten etter vedtak av systemansvarlig.

Systemansvarlig skal samordne og fatte vedtak om konsesjonærenes planlagte driftsstanser i regional- og sentralnettet, og tilknyttede produksjonsenheter. Planene innsendt etter første ledd, skal inngå som del av beslutningsgrunnlag for vedtak.

Systemansvarlig skal samordne og fatte vedtak om ikke planlagte driftsstanser i regional- og sentralnettet, og tilknyttede produksjonsenheter, som kan påvirke andre konsesjonærer. Dette gjelder kun for nødvendige driftsstanser hvis behov oppstår som følge av uforutsette hendelser. Konsesjonær skal melde slike behov til systemansvarlig uten ugrunnet opphold.

Systemansvarlig kan av eget initiativ eller etter forespørsel fra konsesjonær, omprioritere allerede fastlagte driftsstanser.

Dersom omprioritering etter fjerde ledd påfører systemansvarlig eller andre konsesjonærer kostnader, skal den som initierer omprioriteringen betale for disse kostnadene. Systemansvarlig skal bære kostnadene ved omprioritering som skyldes driftsforstyrrelser eller andre forhold som gjør at tilfredsstillende leveringskvalitet ikke kan opprettholdes. Systemansvarlig vedtar betalingens størrelse og hvem som skal dekke hvilke kostnader overfor hvilke konsesjonærer. Betaling skal skje til den økonomisk skadelidende konsesjonær. Økte kostnader for systemansvarlig som følge av omprioritering etter fjerde ledd, skal håndteres slik at systemansvarlig ved vedtak i den enkelte sak, fastsetter det beløp som skal innbetales. Beløpet for systemansvarlig sine kostnader skal gjenspeile hvorvidt omprioriteringen medfører økte spesialreguleringskostnader, kan størrelsesreguleres over tid og kan differensieres i forhold til om omprioriteringen skyldes årsaker utenfor konsesjonærens kontroll. Underlaget for konsesjonærenes kostnader ved omprioritering skal dokumenteres, og arkiveres av systemansvarlig i 10 år.

§ 21 skal lyde:

Systemansvarlig kan kreve installasjon og drift av utstyr for automatiske inngrep i kraftsystemet for å unngå sammenbrudd eller for å øke overføringsgrenser i regional- og sentralnettet (systemvern).

Hendelsesstyrt systemvern som innebærer utkobling av sluttbrukere tilknyttet distribusjonsnett, kan kun benyttes som midlertidig tiltak. Ved etablering av slike systemvern, skal systemansvarlig skriftlig rapportere dette til Norges vassdrags- og energidirektorat sammen med en fremdriftsplan for avvikling av systemvernet.

Systemansvarlig skal betale for kostnadene forbundet med systemvern. Dette gjelder systemvern etablert som følge av vedtak etter første ledd, og øvrig systemvern i regional- og sentralnettet hvis systemansvarlig ikke vedtar at dette kan fjernes. Kostnadene skal dekke installasjon, drift og vedlikehold av vern og sambandsløsninger. Når systemvern innebærer utkobling av produsenter eller sluttbrukere, skal også kostnader for utkoblingsobjektene som følge av aktivering og utløsning av vern dekkes. Kostnader ved utkobling av sluttbrukere tilknyttet distribusjonsnett, dekkes gjennom KILE-ordningen, jf kapittel 9 i forskrift 3. mars 1999 nr 302 om økonomisk og teknisk rapportering, inntektsramme for nettvirksomheten og tariffier. Dersom frekvensstyrt systemvern løser ut sluttbrukere tilknyttet distribusjonsnett uten at feil har inntruffet i det norske kraftsystemet, regnes systemansvarlig som ansvarlig konsesjonær etter § 2A-3 i forskrift 30. november 2004 nr 1557 om leveringskvalitet i kraftsystemet.

Systemansvarlig kan pålegge konsesjonær å aktivere og eller deaktivere systemvern i regional- og sentralnett.

Konsesjonær kan ikke *installere*, idriftsette, aktivere eller deaktivere systemvern i regional- og sentralnett uten etter vedtak av systemansvarlig.

§ 23 skal lyde:

De som omfattes av denne forskriften skal gi systemansvarlig de opplysninger som er nødvendige for å utføre *den* systemansvarliges oppgaver, herunder av eget tiltak orientere om forhold i egne anlegg som er av betydning for sikker drift, effektiv utnyttelse og utvikling av kraftsystemet.

De som omfattes av denne forskriften skal gi systemansvarlig de opplysninger som systemansvarlig blir pålagt av Norges vassdrags- og energidirektorat å samle inn.

§ 24 skal hete: Systemansvarliges *generelle* rapporteringsplikt

§ 24 skal lyde:

Systemansvarlig skal informere *relevante aktører* om forhold som er av betydning for utviklingen av et effektivt kraftmarked.

Systemansvarlig skal informere konsesjonærene og systemansvarlige i andre land om forhold som er nødvendig for sikker drift, effektiv utnyttelse og utvikling av deres anlegg, samt om forhold som er av betydning for leveringskvaliteten i området.

Systemansvarlig skal informere Norges vassdrags- og energidirektorat om utviklingen av kraftsystemet og effekt- og energibalansen.

Systemansvarlig skal rapportere til Norges vassdrags- og energidirektorat ethvert betydelig tiltak som begrenser fornybar kraftproduksjon og som gjennomføres for å sikre tilfredsstillende drifts- og forsyningsikkerhet. Med fornybar kraftproduksjon menes produksjon av elektrisk energi basert på fornybare energikilder. Rapporteringen skal beskrive de faktiske forhold, samt angi mulige tiltak for å hindre uønsket reduksjon i fornybar kraftproduksjon.

§ 26a skal lyde:

Ved overtredelse av bestemmelsene i §§ 5-9, 11-22, 23, 24 og 27 kan det ilegges overtredelsesgebyr.

§ 27 skal lyde:

Betaling etter § 8 syvende ledd, § 9 første ledd, § 15 fjerde og siste ledd, § 17 siste ledd og § 21 tredje ledd skal fastsettes ved vedtak av systemansvarlig. *Systemansvarlig skal treffe slike vedtak uten ugrunnet opphold.*

§ 28 skal lyde:

Forvaltningsloven og offentleglova gjelder i saker hvor systemansvarlig treffer enkeltvedtak.

Systemansvarliges vedtak etter denne forskriften kan påklages til Norges vassdrags- og energidirektorat. Vedtak i klagesak kan ikke påklages.

Avgjørelser fattet i medhold av §§ 5, 6, 7 annet ledd, 8, 9 første ledd første punktum, 11, 12 annet til femte ledd, 13 annet og tredje ledd, 15, 16, 17 tredje ledd og 21 fjerde ledd er systemkritiske vedtak.

Avgjørelser fattet i medhold av § 17 fjerde ledd defineres som systemkritisk dersom søknad om omprioritering sendes systemansvarlig når det er mindre enn tre måneder igjen til tidspunkt for opprinnelig vedtatt driftsstans.

Systemkritiske vedtak skal av systemansvarlig betegnes som systemkritiske vedtak overfor de berørte parter. Dersom systemkritiske vedtak hvor systemansvarlig pålegger andre konsesjonærer en aktiv handling, fattes muntlig, og hvor konsesjonær ikke etterlever det systemkritiske vedtaket, skal systemansvarlig så snart som mulig oversende konsesjonær skriftlig bekreftelse på tidspunktet for når det er truffet et systemkritisk vedtak samt innholdet i vedtaket.

Systemkritiske vedtak er unntatt forvaltningsloven kapittel IV-VI og VIII.

Systemansvarlig skal etablere et system for arkivering og loggføring av systemkritiske vedtak. Systemet skal vise antall vedtak per bestemmelse i denne forskriften.

Systemansvarlig skal gjennomføre taleregistrering av alle telefonsamtaler mellom systemansvarlig og andre konsesjonærer når det fattes systemkritiske vedtak. Systemansvarlig skal lagre taleregistreringen i 6 måneder. Norges vassdrags- og energidirektorat skal på forespørsel ha tilgang til registreringene.

II.

Endringene trer i kraft 1. januar 2013, med unntak av § 28 åttende ledd som vil tre i kraft 1. januar 2014.

5 Referanser

- [1] NVE, **Høringsdokument: Forskrift om endring av forskrift 7. mai 2002 nr 448 om systemansvaret i kraftsystemet**, NVE Høringsdokument nr 6/2012, NVE v/ Brekke og Espegren, 2012, www.nve.no
- [2] NVE, **Driften av kraftsystemet 2011**, NVE Rapport nr 21/2012, NVE v/ Brekke og Ulsberg, 2012, www.nve.no
- [3] Statnett, **Rapport fra systemansvarlig om kraftsystemet i Norge 2011**, 2012, www.statnett.no
- [4] Statnett, **Statnetts praktisering av systemansvaret 2012**, 2012, www.statnett.no

Denne serien utgis av Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE)

Utgitt i Rapportserien i 2012

- Nr. 1 Kvikkleireskred ved Esp, Byneset i Trondheim. Kari Øvreid (20 s.)
- Nr. 2 Årsrapport for tilsyn 2011 (40 s.)
- Nr. 3 Første inntrykk etter ekstremværet Dagmar, julen 2011 (28 s.)
- Nr. 4 Energy consumption. Energy consumption in mainland Norway (59 s.)
- Nr. 5 Climate change impacts and uncertainties in flood risk management: Examples from the North Sea Region (62 s.)
- Nr. 6 Kvartalsrapport for kraftmarknaden. 4. kvartal 2011. Finn Erik Ljåstad Pettersen (red.) (86 s.)
- Nr. 7 Statistikk over nettleie i regional- og distribusjonsnettene 2012. Inger Sætrang (53 s.)
- Nr. 8 Flomrisikoplan for Gaula ved Melhus. Et eksempel på en flomrisikoplan etter EUs flomdirektiv (78 s.)
- Nr. 9 Inntak Viddal – FoU-prosjekt på tilbakespyling. Sluttrapport. Jan Slaggård (31 s.)
- Nr. 10 Oversikt over vedtak og utvalgte saker. Tariffer og vilkår for overføring av kraft 2011 (15 s.)
- Nr. 11 Flomsonekart: Delprosjekt Ålen: Kjartan Orvedal, Julio Pereira
- Nr. 12 NVEs årsmelding 2011
- Nr. 13 Vannet vårt. Hydrologi i Norge 2011
- Nr. 14 Capacity building in Hydrological Services Course in Water Level recording and Data Processing at Ministry of Water and Energy 13th – 16th February 2012. Documentation (23 s.)
- Nr. 15 Landsomfattende mark- og grunnvannsnett. Drift og formidling 2011. Jonatan Haga og Per Alve Glad (40 s.)
- Nr. 16 Challenges in Flood Risk Management Planning. An example of a Flood Risk Management Plan for the Finnish-Norwegian River Tana. Eirin Annamo (59 s.)
- Nr. 17 Kvartalsrapport for kraftmarknaden. 1. kvartal 2012. Finn Erik Ljåstad Pettersen (red.)
- Nr. 18 Eksempelsamling. Risiko- og sårbarhetsanalyser for kraftforsyningen
- Nr. 19 Annual Report 2011 The Norwegian Energy Regulator
- Nr. 20 Flomberegning for Levangselva. Lars-Evan Pettersson
- Nr. 21 Driften av kraftsystemet 2011. Karstein Brekke (red.)
- Nr. 22 Annual report 2009 The cooperation between the Norwegian Agency for Development Cooperation (Norad), the Ministry of Foreign Affairs (MFA) and the Norwegian Water Resources and Energy Directorate (NVE)
- Nr. 23 Flaumsonekart. Delprosjekt Naustdal Siss-May Edvardsen, Camilla Meidell Roald
- Nr. 24 Årsrapport for utførte sikrings- og miljøtiltak 2011
- Nr. 25 Kvartalsrapport for kraftmarknaden. 2. kvartal 2012. Finn Erik Ljåstad Pettersen (red.)
- Nr. 26 Glimt fra NVEs historie. Per Einar Faugli
- Nr. 27 Glimses form the history of NVE. Per Einar Faugli
- Nr. 28 Regiontjenesten 100 år. Per Einar Faugli
- Nr. 29 Flomsonekart. Delprosjekt Vigeland. Per Ludvig Bjerke og Julio Pereira
- Nr. 30 Energibruksrapporten 2012. Energibruk i husholdningene.
- Nr. 31 Flom og stor vannføring forårsaket av ekstremværet Frida august 2012
- Nr. 32 Bioressurser i skog – kartlegging av økonomisk potensial. Even Bergseng, Tron Eid, Per Kristian Rørstad og Erik Trømborg, UMB
- Nr. 33 Naturfareprosjektet: Kvikkleireworkshop. En nasjonal satsing på sikkerhet i kvikkleireområde. Teknologidagene, Trondheim, 2012
- Nr. 34 Naturfareprosjektet: Delprosjekt Kvikkleire. Datarapport for Kvikkleireskred ved Esp i Byneset i januar 2012
- Nr. 35 Naturfareprosjektet: Skredvarsling, beredskap og sikring Erfaringer fra studietur til Ministry of Transportation (British Columbia) og Canadian Avalanche Center Teknologidagene, Trondheim, 2012
- Nr. 36 Tid for ny markedsdesign? Finn Erik Ljåstad Pettersen, Anne Sofie Ravndal Risnes

- Nr. 37 Flomberegning for Fagernes (012.LZ). Ingeborg Kleivane
- Nr. 38 Inventory of Norwegian glaciers. Liss M. Andreassen and Solveig H. Winsvold (Eds.)
- Nr. 39 Totalavløpet fra Norges vassdrag 1900-2010. Lars-Evan Pettersson
- Nr. 40 Naturfareprosjektet: Programplan 2012-2015 for etatsprogrammet "NATURFARE – infrastruktur, flom og skred (NIFS)"
- Nr. 41 Vinden som blåste i fjor. Hvor sterk var Dagmar?
- Nr. 42 Kartlegging av grunnvannsressurser. Dimakis Panagotis
- Nr. 43 Kvartalsrapport for kraftmarknaden 3. kvartal 2012. Finn Erik Ljåstad Pettersen (red.)
- Nr. 44 Isstorm. Ising på kraftforsyningsnettet. Roger Steen (red.)
- Nr. 45 Trær til besvær. Lærdommer om skogrydding i etterkant av ekstremværet Dagmar
- Nr. 46 Naturfareprosjektet: Detektering av kvikkleire fra ulike sonderingsmetoder
- Nr. 47 Havvind – Strategiske konsekvensutredninger
- Nr. 48 Fagrapport til strategisk konsekvensutredning av fornybar energiproduksjon til havs – fiskerierinteresser
- Nr. 49 Fagrapport til strategisk konsekvensutredning av fornybar energiproduksjon til havs – skipstrafikk
- Nr. 50 Fagrapport til strategisk konsekvensutredning av fornybar energiproduksjon til havs – teknologi- og kostnadsutvikling
- Nr. 51 Fagrapport til strategisk konsekvensutredning av fornybar energiproduksjon til havs – verdiskaping og sysselsetting
- Nr. 52 Fagrapport til strategisk konsekvensutredning av fornybar energiproduksjon til havs – kulturminner og kulturmiljø
- Nr. 53 Fagrapport til strategisk konsekvensutredning av fornybar energiproduksjon til havs – sjøfugl
- Nr. 54 Fagrapport til strategisk konsekvensutredning av fornybar energiproduksjon til havs – landskap, friluftsliv og reiseliv
- Nr. 55 Fagrapport til strategisk konsekvensutredning av fornybar energiproduksjon til havs – forholdet til lover og internasjonale konvensjoner
- Nr. 56 Fagrapport til strategisk konsekvensutredning av fornybar energiproduksjon til havs – petroleumsinteresser
- Nr. 57 Fagrapport til strategisk konsekvensutredning av fornybar energiproduksjon til havs – miljørisiko og beredskap
- Nr. 58 Fagrapport til strategisk konsekvensutredning av fornybar energiproduksjon til havs – kraftsystem og nettilknytning
- Nr. 59 Fagrapport til strategisk konsekvensutredning av fornybar energiproduksjon til havs – kraftproduksjon og vindforhold
- Nr. 60 Fagrapport til strategisk konsekvensutredning av fornybar energiproduksjon til havs – bunnsamfunn, fisk og sjøpattedyr
- Nr. 61 Kostnadseffektivitet hos selskap med distribusjonsnett
- Nr. 62 Revidering av regelverket for beredskap i energiforsyningen og forskrift om forebyggende sikkerhet og beredskap i energiforsyningen (beredskapsforskriften)
Oppsummering av høringsuttalelser og endelig forskriftstekst
- Nr. 63 Visuelle virkninger av transformatorstasjoner. Matilde Anker (red.)
- Nr. 64 Beregning av kapasitetskurver for Øyeren ved Mørkfoss. Demissew Kebede Ejigu og Erik Holmqvist
- Nr. 65 Ny forskrift om energiutredninger. Oppsummering av høringsuttalelser og endelig forskriftstekst
- Nr. 66 Endringer i forskrift 30. november 2004 nr 1557 om leveringskvalitet i kraftsystemet.
Oppsummering av høringsuttalelser og endelig forskriftstekst

Nr. 67 Forskrift om endring av forskrift om systemansvaret i kraftsystemet.
Oppsummering av høringsuttalelser og endelig forskriftstekst

Norges
vassdrags- og
energidirektorat

Norges vassdrags- og energidirektorat

Middelthunsgate 29
Postboks 5091 Majorstuen
0301 Oslo

Telefon: 09575
Internett: www.nve.no

